

Handleiding Risk Processor Risico register

Inhoud

1	Inleiding.....	4
2	Installatie van de software en starten applicatie.....	5
2.1	Installatie.....	5
2.2	Starten van de applicatie.....	5
3	Opbouw van het programma.....	6
3.1	Inleiding risicoregister.....	6
3.2	Schermen en tabbladen.....	6
3.3	Kleurconventies.....	8
3.4	Beveiliging van tabbladen.....	8
3.5	Tabblad Dashboard.....	9
4	Configuratie van het programma.....	12
4.1	Frequentieband vastleggen.....	12
4.2	Effectmatrix definiëren.....	13
4.3	Instellen taal.....	14
4.4	Gebruikersspecifieke labels.....	14
4.5	Labelset bepalen.....	15
4.6	Commentaarveld.....	15
4.7	Autosave.....	16
4.8	Schaling.....	16
5	Werken met risico's.....	18
5.1	Risico's invoeren.....	18
5.2	Risico's wijzigen.....	26
5.3	Risico's wissen.....	27
5.4	Onderzoekspoor (audit trail).....	29
6	Rapporteren over risico's.....	32
6.1	Weergave van informatie van risico's.....	32
6.2	Grafiek opnieuw tekenen en filtering.....	33
6.3	Herwaardenen van risico's.....	34
6.4	Schaling selecteren.....	34
7	Veiligstellen van data.....	36
7.1	Opslaan van gegevens.....	36
7.2	Reservekopie maken.....	36
7.3	Exporteren van data.....	37
7.4	Kopiëren van data naar Excel.....	37
8	Geavanceerd beheer van het risicoregister.....	39
8.1	Datalijsten.....	39

8.2	Risicoregister.....	40
8.3	Audit trail.....	41
9	Hulp bij problemen.....	41
10	Veel gestelde vragen.....	43
10.1	Hoe kan ik een kleinere matrix (bijvoorbeeld 4 x 4) gebruiken?	43
10.2	Hoe kan ik inzichtelijk krijgen wat het risiconiveau was voor en na de beheersmaatregel?	43
10.3	Hoe kan ik rapportages maken?	43
10.4	Zijn er nog algemene hints en tips?	43

Handleiding versie	Hoort bij versie software
handleiding risk processor nl_5_12_1.docx	Deze handleiding hoort bij Risk Processor versie 5.12.

Heeft u opmerkingen over deze handleiding of treft u fouten aan? Meld het ons a.u.b. op info@assetresolutions.nl

© 2018 AssetResolutions B.V.. Alle informatie in deze publicatie is en blijft eigendom van AssetResolutions B.V. Deze publicatie wordt verstrekt in strikt vertrouwen, en zal noch geheel, noch gedeeltelijk worden verveelvoudigd zonder voorafgaande toestemming van AssetResolutions B.V.

1 Inleiding

Gefeliciteerd met de aanschaf van Risk Processor. De doelstelling van het systeem is te ondersteunen in een efficiënt beheer van risico's. In dit document is de functionaliteit van Risk Processor beschreven. De structuur van deze handleiding is als volgt:

1. Een algemene inleiding staat beschreven in dit hoofdstuk
2. Installatie van de software staat in hoofdstuk 2 vermeld
3. In hoofdstuk 3 is de opbouw van het programma beschreven. Denk aan de knoppen en functie per knop, tabbladen en de verwijzing naar waar ze worden toegelicht. Ook komt het dashboard aan de orde
4. Configuratie van de applicatie is vermeld in hoofdstuk 4 (denk aan het instellen van de taal, frequentieband en effectmatrix)
5. Werken met risico's is toegelicht in hoofdstuk 5 (invoeren, wijzigen en wissen van risico's)
6. Het rapporteren over het risicoregister komt in hoofdstuk 6 aan de orde
7. Het veiligstellen data wordt toegelicht in hoofdstuk 7
8. In hoofdstuk 8 komt het geavanceerd beheer van het risicoregister aan de orde (handmatig aanpassen van datalijsten en het risicoregister)
9. Hulp bij problemen is vermeld in hoofdstuk 9
10. Veel gestelde vragen worden behandeld in hoofdstuk 10.

Risk Processor is te integreren met de Corporate versie. Via www.assetresolutions.nl is de Corporate versie te bestellen.

Voordat je aan de slag gaat, zorg altijd voor een backup van de software. Andere randvoorwaarden zijn vermeld in de algemene licentievoorwaarden.

2 Installatie van de software en starten applicatie

2.1 Installatie

De software kan in iedere gewenste directory, waar u voldoende rechten heeft, worden opgeslagen en beheerd. Indien een bedrijfsnetwerk beschikbaar is waarvan periodiek een backup wordt gemaakt, dan is het efficiënt om hierop de software te plaatsen.

De software bestaat uit het programma (een Excel bestand) zelf. Dit is een bestand met extensie .xlsm

De installatie bestaat uit eenvoudige stappen:

1. maak een directory aan waar het programma moet komen te staan
2. kopieer het programma met extensie .xlsm in deze directory

De applicatie wordt gestart door met de Windows-verkenner het xlsm-bestand te dubbelklikken, zie paragraaf 2.2.

2.2 Starten van de applicatie

De applicatie kan worden opgestart via standaard Windows functionaliteit, bijvoorbeeld via de Windows Explorer (verkenner) te dubbelklikken op de applicatie. De applicatie is (afhankelijk van de versie) in de verkenner herkenbaar aan dit icoon (figuur 2.1):

Figuur 2.1 Icoon applicatie

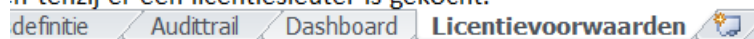
Voor gebruik van de applicatie is MS Excel kennis nodig. Wanneer de applicatie gestart wordt, is acceptatie van de licentieovereenkomst nodig. Afwijzen van de licentieovereenkomst betekent dat de applicatie niet opstart.

Na acceptatie is de licentieovereenkomst te zien via de tab 'licentievoorwaarden'.

issituatie of bedrijfsnetwerk).

er wordt in onderhavige voorwaarden verstaan de partij welke F

het moment van het eerste gebruik van Programma. Het progra
n tenzij er een licentiesleutel is gekocht.

Figuur 2.2 Tab licentievoorwaarden

3 Opbouw van het programma

In dit hoofdstuk wordt de opbouw van het programma toegelicht. Na een korte inleiding over het risicoregister, worden de schermen en tabbladen toegelicht. Daarbij wordt verwezen naar de relevante hoofdstukken en paragrafen van deze handleiding. Ook komen kleurconventies aan de orde en de beveiliging van de tabbladen wordt beschreven. Tot slot wordt het tabblad 'Dashboard' toegelicht.

In dit document wordt in een aantal gevallen gerefereerd aan cellen. Indien bijvoorbeeld R2K9 wordt genoemd, bedoelen we de cel in rij 2 en kolom 9 (in een Engelstalige versie van Excel is het R2C9).

3.1 Inleiding risicoregister

Ieder bedrijf loopt risico's. Risico's kunnen invloed hebben op verschillende bedrijfswaarden, zoals financieel, kwaliteit, milieu en veiligheid. Bedrijven stellen voor de risico's beheersmaatregelen vast. Die risico's kunnen worden vastgelegd in een risicoregister. Risk Processor is een risico register.

De applicatie is in staat om per risico vast te leggen wat de kans en het effect van het risico is. Per risico is de invloed op verschillende bedrijfswaarden vast te leggen en de totale monetaire impact te bepalen. Dit is de financiële equivalente waarde van risico's over de verschillende dimensies van de bedrijfswaarden. De risico's kunnen worden afgebeeld in een risicomatrix. Indien nodig kan het risicoregister worden geïntegreerd in een bedrijfsbrede oplossing (hiervoor zijn de volledige versie van Risk Processor en Risk Processor Corporate nodig. Zie hiervoor onze internetsite <http://www.assetresolutions.nl/nl/producten>).

Om tot een overzicht van de risico's te komen, moet samengevat een aantal handelingen worden verricht:

- Frequentie van de Effectmatrix definiëren
- De Effectmatrix vullen
- Invoeren van de risico's
- Afbeelden van de risico's.

Deze informatie ligt op verschillende tabbladen in de applicatie vast. De tabbladen zijn toegelicht in de volgende paragraaf.

3.2 Schermen en tabbladen

De applicatie bestaat uit een aantal tabbladen. De tabbladen zijn hieronder genoemd inclusief een korte toelichting en een referentie met meer details:

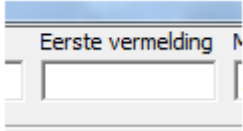
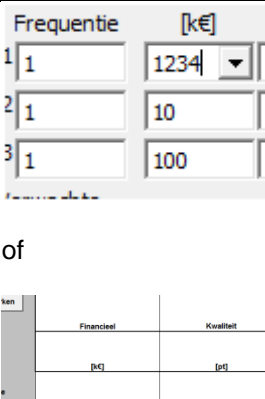
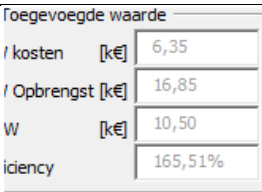
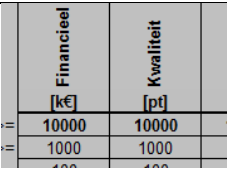
Tabblad	Toelichting	Referentie naar meer details
Dashboard	<p>Hier is de risicomatrix te zien. Daarin zijn de risico's weergegeven inclusief de hoogte van de risico's. Via deze tab worden de risico's ook ingevoerd, gewijzigd en verwijderd.</p> <p>De frequentiebanden van de risicomatrix worden ook op deze tab ingesteld.</p> <p>Een backup van het gehele risicoregister kan ook op deze tab gemaakt worden in de</p>	<p>Paragraaf 3.5 en hoofdstukken 4, 5 en 6.</p> <p>Paragraaf 4.1</p> <p>Hoofdstuk 7</p>

Tabblad	Toelichting	Referentie naar meer details
	volledige versie van Risk Processor.	
Risicoregister	Op deze tab is de data van de ingevoegde risico's opgeslagen.	Paragraaf 8.2
Effectmatrix	Hier wordt de Effectmatrix gedefinieerd en beheerd. Deze Effectmatrix wordt op het tabblad 'Dashboard' gebruikt.	Paragraaf 4.3
Schaling	Binnen het risicoregister kan met verscheidene gebieden gewerkt worden. Hier kan de weegfactor van risico's per gebied ingevoerd worden.	Paragraaf 4.8
Datalijsten	Hier liggen de keuzelijsten vast waarvan data in het risicoscherm te selecteren is.	Paragraaf 8.1
Gebruikersdefinitie	In het programma is voor een aantal velden een weergave te doen van de labels die afwijkt van de gekozen taal. Op deze tab zijn die labels in te voeren.	Paragraaf 4.7
Audittrail	Op deze tab worden wijzigingen opgeslagen die via het scherm, zoals is beschreven in hoofdstuk 6, worden opgeslagen.	Paragraaf 8.3
Opstartscherm	Hierin is tijdens het opstarten de versie te zien alsmede het logo van de klant waaraan de licentie verleend is.	N.v.t.
Licentievooraarden	In deze tab zijn de van toepassing zijnde licentievooraarden weergegeven.	Paragraaf 2.2

Wijzig de volgorde van de tabbladen niet en verander de namen van de tabbladen ook niet. De applicatie werkt dan mogelijk niet goed.

3.3 Kleurconventies

De kleurenconventies van verschillende velden komen overeen met standaard Windows-conventies:

Veldsoort	Voorbeeld	Betekenis
Wit Leeg veld		Inhoud van een dergelijk veld is in te voeren. Na invoer ziet een veld eruit zoals in de volgende regel te zien is.
Wit Tekst heeft kleur zwart		Inhoud is te wijzigen of te verwijderen. Veld was initieel wit (als hierboven).
Wit Tekst heeft grijze kleur		Niet te wijzigen veld. In enkele gevallen wordt de inhoud automatisch berekend op basis van invoer in andere velden.
Grijs met zwarte tekst		Inhoud van deze velden is niet te wijzigen.

3.4 Beveiliging van tabbladen

De tabbladen staan standaard vergrendeld om onbedoelde wijzigingen te voorkomen. Er zit geen wachtwoord op zodat de gebruiker er wel bij kan, maar dat is voor eigen risico. Is een wijziging nodig, dan kan dat via de standaard Excel functionaliteit. In figuur 3.1 is dat te zien voor Windows XP met Excel 2003. Daarin is dat uit te voeren voor de menuoptie 'Extra', vervolgens op 'Beveiliging' en dan de optie 'Beveiliging blad opheffen'.

Figuur 3.1 Mogelijkheid uitschakelen beveiliging

In de versie van Excel Office 7 werkt dat bijvoorbeeld via de tab 'Controleren' en dan via 'Ontgrendelen'. Voor de engelstalige versie gaat dit via 'Review' en de knop 'Unprotect sheet'.

Op het tabblad 'Dashboard' kan onderstaande te zien zijn. Van een aantal bedrijfswaarden is niet af te lezen wat de waarde is (figuur 3.2: #####).

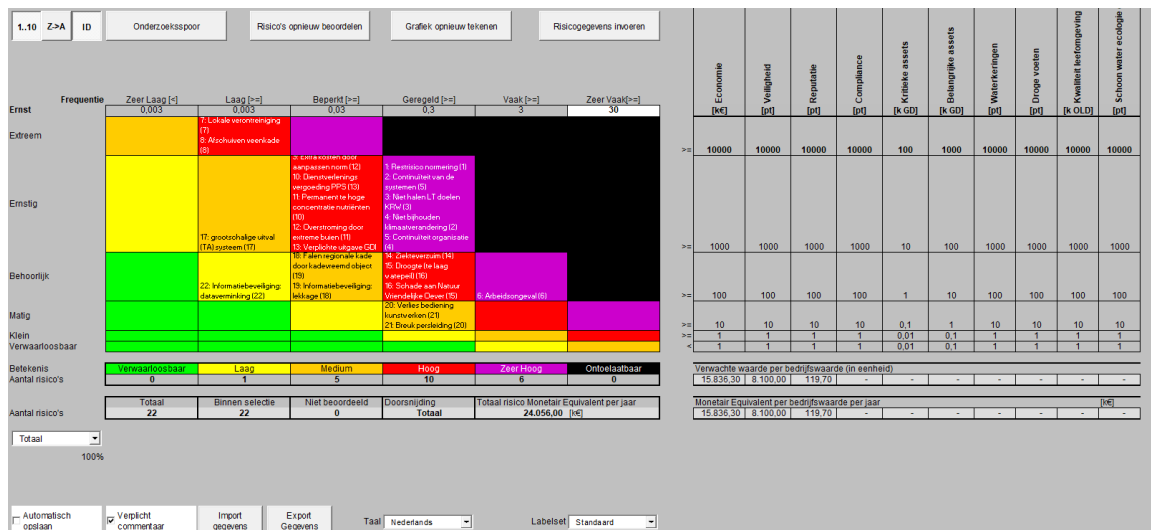
Verwachte waarde per bedrijfswaarde (in eenheid)					
1.626.344,32	33.033.581,00	4.162,00	#####	#####	#####

Figuur 3.2 Tab dashboard; weergave waarde voor enkele bedrijfswaarden is #####

Wanneer de beveiliging wordt uitgeschakeld, is de kolom waarin ##### staat met standaard Excel functionaliteit breder te maken. Nadat een handeling via een opdrachtknop is uitgevoerd of de applicatie is opgeslagen, afgesloten en de volgende keer wordt opgestart, is de beveiliging weer ingeschakeld.

3.5 Tabblad Dashboard

Op het tabblad 'Dashboard' is onderstaande informatie te zien (figuur 3.3).

Figuur 3.3 Inhoud tabblad Dashboard

Dit tabblad bevat een risicomatrix met een aantal te wijzigen instellingen. Ook is een aantal grijze knoppen te zien. De te wijzigen instellingen zijn beschreven in hoofdstuk 4.

In de eerste kolom staan de niveaus van de ernst van een risico. In rij 1 staan de niveaus van de frequenties.

De betekenis van de kleuren van de risiconiveaus is te zien in de cellen rij 10 kolom 2 tot en met rij 10 kolom 7 (figuur 3.4). De waarden kunnen gewijzigd worden in de desbetreffende cellen (b.v. verwaarloosbaar, laag, medium). Het komt er op neer dat de risiconiveaus in de risicomatrix van links onder (verwaarloosbaar) naar rechts boven (ontoelaatbaar) steeds hoger worden.

In dezelfde figuur is in rij 11 het aantal risico's per niveau te zien. Dit wordt automatisch berekend. De berekening is afhankelijk van selecties op het tab 'Risicoregister' (zie ook paragraaf 6.2).

Betekenis	Verwaarloosbaar	Laag	Medium	Hoog	Zeer Hoog	Ontoelaatbaar
Aantal risico's	3	2	7	1	3	2

Figuur 3.4 Betekenis per risiconiveau en aantal risico's per betekenis van het risico

Onder bovenstaande rij is de inhoud van figuur 3.5 te zien.

	Totaal	Binnen selectie	Niet beoordeeld
Aantal risico's	20	13	0

Figuur 3.5 Totale aantal, aantal niet beoordeelde en niet geselecteerde risico's

Het totale aantal is het aantal risico's dat in de applicatie is ingevoerd.

Het aantal risico's binnen de selectie is het aantal risico's dat in de selectie op het tabblad 'Risicoregister' is meegenomen. De risico's buiten de selectie zijn dus niet in de risicomatrix afgebeeld.

Het aantal niet beoordeelde risico's is het aantal risico's waarvan het risiconiveau nog niet vastgesteld is. Daarvan is dus niet bepaald in welke categorie (tussen ontoelaatbaar en verwaarloosbaar) het risico zich bevindt, waardoor die risico's niet in de risicomatrix afgebeeld kunnen worden. Dit houdt in dat de kans en/of het effect niet zijn ingevuld (zie hoofdstuk 5).

De namen van de bedrijfswaarden en maximale waarden ervan zijn afkomstig uit andere cellen zoals beschreven in paragraaf 4.2. Wanneer de maximale waarde in een cel van een bedrijfswaarde wordt aangepast volgens die paragraaf, worden de niveaus van de cellen in de kolom op het tabblad 'Dashboard' automatisch aangepast door deze per cel door 10 te delen. In figuur 3.6 is te zien dat als de maximale waarde voor de bedrijfswaarde Financieel 25.000 k€ is, de maximale waarde voor Ernstig dan 2.500 € is, de maximale waarde voor Behoorlijk is dan 250 k€ enzovoorts. Dit zijn de minimale waarden. De tekens ervoor zijn >=, dus groter of gelijk aan.

In cellen R3K9 tot en met R3K18 staan de hoogste waarden per bedrijfswaarde die hierboven vermeld zijn. Als de hoogste waarde voor veiligheid 25000 punten is en Financieel is de hoogste waarde 25000 k€, (figuur 3.6), dan is een punt veiligheid een 1000 euro waard. Als je dat getal verandert in de Effectmatrix (paragraaf 4.2), dan verandert het monetaire equivalent mee. Een monetaire waarde is de verwachte financiële waarde van de risico's van een bedrijfswaarde. Het hoogste effect voor de bedrijfswaarde veiligheid is hier monetair dus 25.000 k€ per jaar.

	Financieel [k]	Kwaliteit [pt]	Veiligheid [#]	Milieu [pt]	Wetgeving [#]	Imago [pt]
>=	25000	25000	25000	25000	25000	25000
>=	2500	2500	2500	2500	2500	2500
>=	250	250	250	250	250	250
>=	25	25	25	25	25	25
>=	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
<	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Figuur 3.6 Voorbeeld dimensies bedrijfswaarden; Effect per ernst per bedrijfswaarde wordt telkens factor 10 lager

Onder cel rij 10 kolom 9 wordt de verwachte waarde per bedrijfswaarde per jaar getoond (figuur 3.7). Deze wordt automatisch berekend en is ook afhankelijk van de selectie op de tab 'risicomatrix'.

Verwachte waarde per bedrijfswaarde (in eenheid)					
2.750.053,32	3.338,00	3.362,00	486,00	410,00	434,00
Monetair equivalent per bedrijfswaarde per jaar [k€]					
2.750.053,32	3.338,00	1.681,00	486,00	410,00	434,00

Figuur 3.7 Verwachte waarde per bedrijfswaarde en monetair equivalent per bedrijfswaarde per jaar

Daaronder wordt de totale monetaire equivalent van alle bedrijfswaarden per jaar getoond.

In de cellen rij 1 kolom 18 tot (behoort bij bedrijfswaarde rij 1 kolom 9) tot en met rij 14 kolom 18 (behoort bij bedrijfswaarde rij 1 kolom 18) wordt de som van de waarde getoond. Per bedrijfswaarde wordt dit gedaan in de dimensie die in de kolom rij 2 kolom 9 (behoort bij bedrijfswaarde rij 1 kolom 9) tot en met rij 2 kolom 18 (behoort bij bedrijfswaarde rij 1 kolom 18) is gekozen.

De risico's voor de monetaire equivalent worden altijd uitgedrukt in de dimensie van de meest linker bedrijfswaarde (rij 2 kolom 9), dus geadviseerd wordt om de linker bedrijfswaarde financieel te laten zijn. Dit moet in de tab 'Effectmatrix' gedefinieerd worden. De som van de monetaire waarde is te zien in cel rij 13 kolom 9 (figuur 3.8). Dit is de totale monetaire waarde van de risico's die horen bij de actieve bedrijfswaarden zoals gedefinieerd op de tab 'Effectmatrix'.

Totaal risico Monetair Equivalent per jaar	
35.588.104,72	[k€]

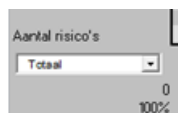
Figuur 3.8 Som van de monetaire waarde

De vier grijze knoppen op het tabblad 'Dashboard' bevatten de volgende tekst:

1. 1..10
2. Z->A
3. ID
4. Risicogegevens invoeren
5. Grafiek opnieuw tekenen
6. Risico's opnieuw beoordelen
7. Audit trail.

Punten 1 tot en met 6 worden in hoofdstukken 5 en 6 toegelicht. De audit trail komt in hoofdstuk 8 aan de orde.

In rij14 kolom 1 is 'Aantal risico's' te zien (figuur 3.9). De functie daarvan is beschreven in paragraaf 6.4.

Figuur 3.9 Selectie van risico's

4 Configuratie van het programma

Voordat risico's in de applicatie kunnen worden ingevoerd, moet een aantal voorbereidende handelingen worden verricht:

- Frequentie van de Effectmatrix definiëren (paragraaf 4.1)
- De Effectmatrix vullen (paragraaf 4.2)
- De gewenste taal selecteren (paragraaf 4.3)

Voor Risk Processor zijn de volgende additionele instellingen te maken:

- Gebruikerspecifieke labels in te vullen, waardoor labels afwijken van de gewenste taal (paragraaf 4.4)
- De gewenste labelset selecteren (paragraaf 4.5)
- Een commentaarveld kunnen invullen indien een risico nieuw wordt opgeslagen of wijzigingen worden gemaakt (paragraaf 4.6)
- Automatisch aanzetten van de backup (paragraaf 4.7)
- Schaling van een gebied (of deel van bedrijfsmiddelen) definiëren (paragraaf 4.8).

Wordt Risk Processor gebruikt binnen een organisatiestructuur waar bijvoorbeeld afdelingen ieder hun eigen Risk Processor in beheer hebben en die resultaten in Risk Processor Corporate (centrale versie) worden samengevoegd, dan is het nodig de risicomatrix tussen afdelingen en de centrale versie af te stemmen. Zie hiervoor de handleiding van Risk Processor Corporate, te downloaden via <http://www.assetresolutions.nl/nl/downloads>.

4.1 Frequentieband vastleggen

De frequentieband moet worden ingevoerd om risico's goed in de risicomatrix af te beelden. Deze frequentieband wordt vastgelegd op het tabblad 'Dashboard'. Het dashboard is standaard geblokkeerd. Deblokkeer het tabblad eerst zoals in paragraaf 3.4 is beschreven.

De frequentie kan worden aangepast door de waarde in de cel regel 2, kolom 7 aan te passen (figuur 4.1). Bij veranderen van de frequentie in figuur 4.1 wordt die cel rood. Dit is een indicatie dat er een wijziging gemaakt is, die nog niet in de grafiek verwerkt is. Dat kan met de knop 'Risico's opnieuw beoordelen' op het tabblad 'Dashboard'.

Figuur 4.1 In witte cel kan frequentieband aangepast worden

De inhoud van de cel moet een numerieke waarde zijn. De in te vullen waarde is de bovengrens. De dimensie is 'aantallen keren per jaar'. Let erop dat de bovengrens past bij de frequenties van de risico's in het register. Dat omdat alle risico's die een frequentie hebben boven de waarde in de witte cel samengenomen worden in dezelfde frequentieband. Maar dat geldt ook voor risico's in de onderste categorie.

De applicatie gebruikt voor de frequenties een logaritmische schaal, waarbij ondergrens en bovengrens van een kolom telkens een factor 10 uit elkaar liggen. Wanneer de waarde in de witte cel wordt aangepast, worden de niveaus van de cellen links ervan op regel 2 automatisch aangepast door deze

per cel door 10 te delen. De waarde in cel R2K2 wijzigt niet, omdat deze kleiner dan (<) die waarde is, terwijl de waarde van de cel R2K3 groter of gelijk aan die waarde is.

Ontgrendelen en bewerken zoals het toevoegen of verwijderen van kolommen kan tot onverwachte resultaten leiden.

4.2 Effectmatrix definiëren

De Effectmatrix wordt gedefinieerd op de tab 'Effectmatrix'.

Data op de tab 'Effectmatrix' is beschermd via de standaard Excel beveiligingsfunctie, zie paragraaf 3.4. Op het tabblad 'Effectmatrix' mag de inhoud van de witte cellen gewijzigd worden (figuur 4.2):

Matrix bijwerken	Financieel	Kwaliteit	Veiligheid	Wetgeving	Imago	Milieu
Eenheid	[k]	[p]	[B]	[p]	[B]	[p]
Hoogste waarde	25000	25000	25000	25000	25000	25000
Extreem	Extreem	Extreem	Extreem	Extreem	Extreem	Extreem
Ernstig	Serius	Serius	Serius	Serius	Serius	Serius
Behoorlijk	Aanzienlijk	Aanzienlijk	Aanzienlijk	Aanzienlijk	Aanzienlijk	Aanzienlijk
Matig	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld
Klein	Klein	Klein	Klein	Klein	Klein	Klein
Verwaarloosbaar	Verwaarloosbaar	Verwaarloosbaar	Verwaarloosbaar	Verwaarloosbaar	Verwaarloosbaar	Verwaarloosbaar

Figuur 4.2 Witte cellen mogen gewijzigd worden van tab Effectmatrix

Op dit tabblad zijn per effect van de risicomatrix (kolom 1) per Bedrijfswaarde (kolom 2 tot en met 11) te wijzigen:

- naam van de bedrijfswaarde (cellen R1K2 tot en met R1K11). Als de naam van een bedrijfswaarde weggelaten wordt dan wordt de bedrijfswaarde ook niet getoond op het dashboard en kan er ook geen monetaire waarde voor die bedrijfswaarde berekend worden op de tab 'Dashboard'. De data blijft wel op de tab 'risicoregister' beschikbaar.
- de 'Eenheid' per bedrijfswaarde (rij 2 onder bedrijfswaarden genoemd). Voor bedrijfswaarden zonder eigen eenheid kan het beste een puntenschaal gebruikt worden.
- in regel 3 kan de kwantitatieve waarde per bedrijfswaarde opgegeven worden. Dit is de hoogst voorkomende waarde van de effecten per bedrijfswaarde. Op de tab 'Dashboard' wordt deze waarde automatisch gedeeld door 10 per lagere onderliggende waarde, zie figuur 3.6. De hoogste waarde is dus verplicht, want hij wordt gebruikt voor de berekening van de monetaire equivalenten. Als hier niets wordt ingevuld wordt een standaardwaarde gebruikt.
- voorbeelden van effecten per bedrijfswaarde (onder de eenheid per bedrijfswaarde genoemd). Hier kan opgegeven worden wat met de impactcategorieën bedoeld wordt. Dit kunnen kwalitatieve omschrijvingen zijn (rijen 4 t/m 9) die ook getoond worden als invulhulp in het invoerscherm (zie hoofdstuk 5). Er geldt dat bij een wijziging in een witte cel die automatisch wordt gewijzigd in de functionaliteit met betrekking tot de nieuwe risico's invoeren (weergave van waarde van risico per bedrijfswaarde en sorteerfunctie, zie hoofdstuk 4). Ook wordt de naam gebruikt bij het afbeelden van risico's in de risicomatrix op het tab 'Dashboard'. Reeds ingevoegde risico's worden dus niet aangepast wanneer een wijziging wordt gemaakt in de Effectmatrix.

Wanneer een wijziging op het tabblad is gemaakt, dan moet daarna op de knop 'Matrix bijwerken' (linksboven op het tabblad) worden gedrukt. Wanneer de naam van de bedrijfswaarde te lang is, kan

het voorkomen dat deze op andere schermen (bijvoorbeeld het invoerscherm van risico's) niet geheel wordt weergegeven.

Als er in de Effectmatrix wijzigingen zijn in de verhouding tussen het getal in regel 3 en de kwalitatieve omschrijvingen, waardoor een risico dus in een andere categorie komt (bijvoorbeeld van 'Midden' naar 'Hoog'), dan moet dat:

- handmatig via het risicoinvoerscherm worden aangepast door een nieuwe selectie te maken (zie figuur 5.4 in paragraaf 5.1)
- danwel via de tab 'Risicoregister' (hoofdstuk 8).

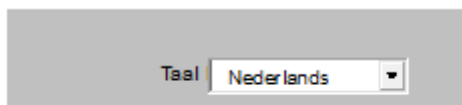
Hetzelfde geldt indien bedrijfswaarden worden omgewisseld.

In hoofdstuk 5 is aangegeven in welke keuzelijsten de hier ingestelde effecten worden gebruikt.

Wanneer het gewenst is dat op de tab 'Dashboard' de verwachte waarden van risico's van bedrijfswaarden monetair gemaakt moeten worden, moet de meest linker bedrijfswaarde (kolom 2 rij 1) 'Financieel' zijn.

4.3 Instellen taal

De applicatie heeft een meertalige weergave van labels en keuzen van selectiemenu's. De selectie van de taal die weergegeven wordt in het programma kan worden gekozen via het keuzemenu onderaan het tabblad 'Dashboard' (zie figuur 4.3; Nederlands in dit voorbeeld).

Figuur 4.3 Selectie van taal

Wanneer de selectie rechts van 'Taal' op Nederlands staat (figuur 4.3), zijn alle teksten in de Nederlandse taal.

Merk op dat de selectie van de keuze 'Taal' alleen van invloed is op de diverse teksten die het programma zelf gebruikt. Het heeft dus geen invloed op de data in de applicatie. De applicatie maakt in enkele gevallen ook gebruik van standaard Windows-teksten zoals in deze handleiding beschreven is. Met de selectiemogelijkheid uit figuur 4.3 worden de standaard Windows-teksten niet gewijzigd.

4.4 Gebruikersspecifieke labels

Het programma kan een aantal gebruikersspecifieke labels weergeven. Dat betekent dat door het programma gebruikte velden een gebruikersspecifieke naam kunnen krijgen. Die zijn op het tabblad 'Gebruikersdefinitie' aan te passen (figuur 4.4).

Locatie	Standaard	Eigen labels
Risicogegeve ID		ID
Risicogegeve Naam		Name
Risicogegeve Statuur		Status
Risicogegeve Eerste melding		First notification
Risicogegeve Melder		Notifier
Risicogegeve Laatste wijziging		Last change
Risicogegeve Onderdeel		Change in

Figuur 4.4 Voorbeeld van gebruikersspecifieke labels

De kolom 'Locatie' toont op welke tab of welk scherm het label wordt gebruikt.

De labels in de kolom 'Eigen labels' met een witte achtergrond zijn aan te passen. Wanneer in dit voorbeeld de taal 'Nederlands' zou zijn gekozen (tabblad Dashboard) in combinatie met 'Eigen labels' op hetzelfde tabblad (zie paragraaf 4.5), dan wordt conform figuur 4.4 in plaats van 'Eerste melding' de tekst 'First notification' getoond.

Wanneer een veld in de kolom 'Eigen labels' leeg is, dan wordt voor dat veld in de applicatie de waarde uit de standaard taal weergegeven.

4.5 Labelset bepalen

Wanneer de gebruikersspecifieke labels volgens paragraaf 4.4 zijn gedefinieerd, is op het tabblad 'Dashboard' een selectie te maken welke labels moeten worden weergegeven.

Wanneer de eigen teksten geselecteerd moeten worden, moet achter 'Labelset' de selectie 'Eigen labels' worden gemaakt (figuur 4.5).

Figuur 4.5 Selectie van taal en eigen labels

Wanneer de labelset wordt gewijzigd, moet wel een keer van taal veranderd worden. Anders onthoudt de applicatie de oude waarden.

Merk op dat de selectie van de keuzen 'Taal' en 'Labelset' alleen van invloed zijn op de diverse teksten die het programma zelf gebruikt. Het heeft dus geen invloed op de data in de applicatie. De applicatie maakt in enkele gevallen ook gebruik van standaard Windows-teksten zoals in deze handleiding beschreven is. Met de selectiemogelijkheden uit figuur 4.5 worden de standaard Windows-teksten niet gewijzigd.

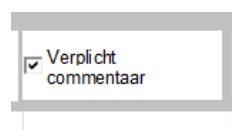
Wanneer Risk Processor is geïntegreerd met Risk Processor Corporate en eigen labels zijn geselecteerd, dan worden die mee gekopieerd naar de tab 'Dashboard' van Risk Processor Corporate. Wanneer in Corporate op de tab 'Dashboard' standaard labels gewenst zijn, dan moet die selectie in Risk Processor worden gemaakt.

4.6 Commentaarveld

Wanneer een risico wordt ingevoerd of gewijzigd conform paragrafen 4.1 en 4.2, kan na opslaan een commentaarveld getoond worden. Hierin kan in de reden van de wijziging worden ingevoerd. Dit commentaarveld wordt dan in het audit trail scherm afgebeeld (veld 'commentaar'). Is het commentaar niet gewenst, dan moet het veld op de tab 'Dashboard' niet aangevinkt worden (figuur 4.6). Dan kan het commentaarveld niet worden ingevuld in het risicoscherm.

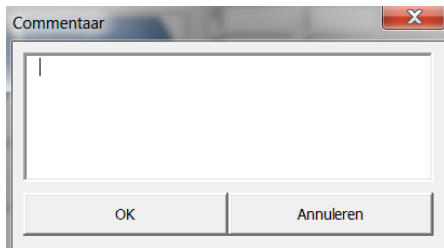

Figuur 4.6 Commentaarveld niet getoond

Figuur 4.7 Commentaarveld getoond

Is de functie ingeschakeld (figuur 4.7), dan wordt het commentaarveld wel getoond wanneer een risico nieuw wordt ingevoerd of gewijzigd. Er verschijnt een pop up scherm waarin het commentaar ingevoerd kan worden, zie figuur 4.8.

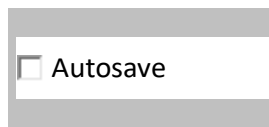

Figuur 4.8 Veld waarin reden van nieuwe invoer of wijziging kan worden ingevoerd

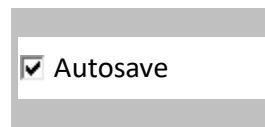
Wanneer het commentaar is ingevoerd, wordt het opgeslagen door in figuur 4.8 op OK te drukken. Hoeft het niet te worden opgeslagen, dan moet de keuze Annuleren worden gemaakt. Er wordt dan teruggekeerd naar het risicoscherm zoals te zien is in paragraaf 4.1.

4.7 Autosave

Het is mogelijk om een automatische backup van gegevens te maken. Het in en uitschakelen gebeurt op het tabblad 'Dashboard' en is te zien in de figuren 4.9 en 4.10.

Figuur 4.9 Autosave-functie uitgeschakeld

Figuur 4.10 Autosave-functie ingeschakeld

4.8 Schaling

Binnen het risicoregister kan met verscheidene gebieden gewerkt worden. Hier kan de weegfactor van risico's per gebied ingevoerd worden (bijvoorbeeld omdat in 1 gebied meer assets voorkomen dan in het andere gebied). In de schaling kan bijvoorbeeld een onderscheid worden gemaakt in gebieden, maar een indeling in verschillende assetcategorieën is ook mogelijk.

De gedachte erachter is de volgende. Wanneer een kleine regio met dezelfde matrix wordt beoordeeld als het geheel, dan worden veel risico's onzichtbaar in de matrix. Met de schaalfactor is het risico gewicht te geven voor de regio, terwijl de optelling over alle regio's op de totale matrix gaat. Enige manier om dit voor elkaar te krijgen is dat de impact overal hetzelfde is en alleen de frequenties per regio te laten verschillen. Het definiëren gebeurt op de tab 'Schaal'.

	A	B	C	D	E	F
1	Tab	Tabwaarde	Gebied	Gebiedsnaam	Tabtitel	Schaalfactor
2	Tab1	0	Totaal	Totaal	Tot	100%
3	Tab2	1	Regio1	Gebied1	G1	40%
4	Tab3	2	Regio2	Gebied2	G2	30%
5	Tab4	3	Regio3	Gebied3	G3	20%
6	Tab5	4	Regio4	Gebied4	G4	10%
7	Tab6	5	Regio5			
8	Tab7	6	Regio6			
9	Tab8	7	Regio7			
10	Tab9	8	Regio8			
11	Tab10	9	Regio9			
12						
13						

Figuur 4.10 Inhoud tab 'Schaal'

De waarden onder 'Gebiedsnaam' (kolom D), Tabtitel (kolom E) en Schaalfactor (kolom F) dienen daartoe ingevuld te worden. Merk op dat de waarden voor de diverse gebieden tezamen kloppen; de applicatie controleert zelf niet of het totaal bijvoorbeeld 100% is (cel F2).

Het maximum aantal gebieden is 25. Wanneer Risk Processor Corporate wordt gebruikt, moeten de gebiedsnamen binnen de afzonderlijke Risk Processor versies van de verschillende afdelingen hetzelfde zijn. Het eerste gebied kan in dat geval bijvoorbeeld dus in Risk Processor voor provincie 1 dus niet Gemeente A heten en in Risk Processor voor provincie 2 dus niet Gemeente B heten.

Zijn de schalen gedefinieerd, dan kan op het tab 'Dashboard' een selectie worden gemaakt zoals in hoofdstuk 6 beschreven is.

5 Werken met risico's

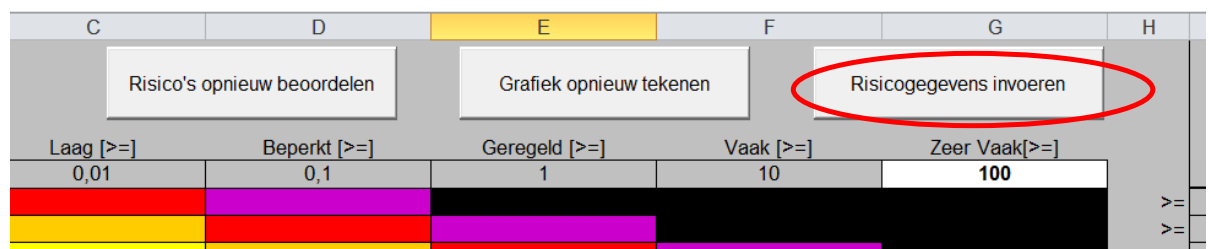
In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe via het risicoscherm risico's kunnen worden:

- ingevoerd
- gewijzigd
- gewist.

Ook wordt toegelicht hoe de wijzigingen in risico's kunnen worden getoond via de 'audit trail' functionaliteit.

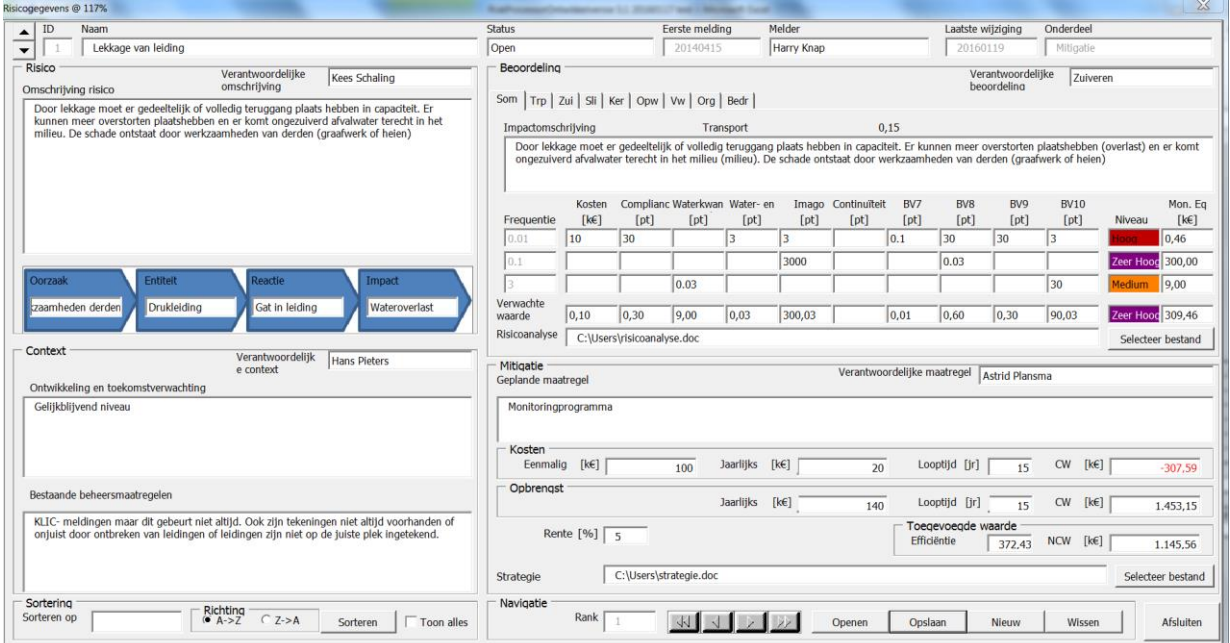
5.1 Risico's invoeren

Om nieuwe risico's te kunnen invoeren, moet eerst naar de tab 'Dashboard' worden gegaan. Druk op de knop 'Risicogegevens invoeren' om risicogegevens te kunnen invoeren (figuur 5.1).

Figuur 5.1 Knop indrukken om risicogegevens in te kunnen voeren en te wijzigen

Onderstaande scherm verschijnt (figuur 5.2).

The screenshot shows the 'Risicogegevens' window for a risk titled 'Lekkage van leiding'. The interface is divided into several sections:

- Risico:** Omschrijving risico, Verantwoordelijke omschrijving (Kees Schaling), and a detailed description of the leak risk.
- Context:** Verantwoordelijke context (Hans Pieters), Ontwikkeling en toekomstverwachting (Gelijkblijvend niveau), and Bestaande beheersmaatregelen (KLIC- meldingen maar dit gebeurt niet altijd).
- Beoordeling:** Status (Open), Eerste melding (20140415), Melder (Harry Knap), and Laatste wijziging (20160119). It includes a table for impact analysis with columns for various criteria like Kosten, Compliance, Waterkwan, etc.
- Mitigatie:** Geplande maatregel (Verantwoordelijke maatregel: Astrid Plansma), Monitoringprogramma, and a table for costs and benefits (Kosten, Opbrengst, Rente, Toegevoegde waarde).
- Sortering:** Sorteren op, Richting (A->Z, Z->A), and Toon alles.

Figuur 5.2 Scherm voor invoeren, wijzigen en verwijderen van risico's

Dit scherm toont de gebruikersinvoer plus de berekende waarden van de risico's zoals die zijn ingevoerd. De velden komen overeen met de kolommen in de tab risicoregister. Een aantal velden bevat een keuzelijst. Dit betreft zaken die niet uniek zijn voor het ingevoerde risico en dus ook bij andere risico's gebruikt kunnen worden, zoals Verantwoordelijke, Status, Melder en Oorzaak. Hier worden eerder opgeslagen termen getoond, opdat consistentie in de spelling behouden blijft en het dus

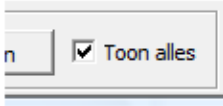

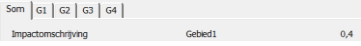
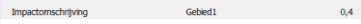
mogelijk wordt erop te filteren. Van nieuwe termen wordt gevraagd of ze opgeslagen moeten worden als het risico opgeslagen wordt. De lijsten kunnen ook voor gedefinieerd worden op de tab 'Datalijsten'.

De data die geselecteerd en getoond kan worden op het scherm is afhankelijk van de selectie op de tab 'Risicoregister'.

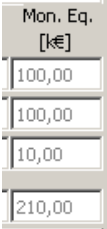
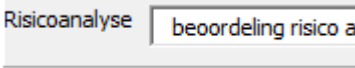
De velden uit figuur 5.2 worden hieronder beschreven:

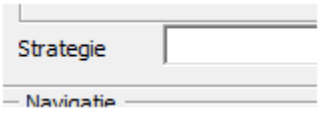

Onderdeel	Veldnaam	Beschrijving
Kop	Risicogegevens @ 117%	Naam van tabblad en zoomniveau (in dit geval 117%).
		Inzoomen (pijl omhoog) of Uitzoomen (pijl naar beneden). Wanneer steeds verder wordt ingezoomd, past het scherm mogelijk niet meer op de pagina.
	ID	Unieke nummer van het risico.
	Naam risico	Hier kan een naam van het risico ingevoerd worden.
	Status	Hier kan gekozen worden wat de status van de behandeling van het risico is. Met het veld 'Status' kan ook geselecteerd worden indien een risico vervallen is. Zie ook paragraaf 5.3.
	Eerste vermelding	Datum wanneer het risico voor het eerst is ingevoerd in het systeem. Deze datum wordt automatisch bepaald.
	Melder	De naam van de persoon die het risico gemeld heeft. Selectie uit een keuzelijst. Wanneer een persoon ontbreekt die alleen voor dit risico van toepassing is, dan kan die hier worden toegevoegd. De inhoud wordt automatisch gekopieerd naar de tab 'Datalijsten'. Hetzelfde geldt voor de andere keuzelijsten van dit scherm. De applicatie is gevoelig voor hoofdletters. Dus bijvoorbeeld de naam Jan en jan worden beiden opgeslagen.
	Laatste wijziging	Datum wanneer de laatste wijziging in het risico is gemaakt.
Onderdeel	Het onderdeel in dit scherm waarin de laatste wijziging is gemaakt	

Onderdeel	Veldnaam	Beschrijving
		Wanneer de taal wordt gewijzigd, wordt de inhoud van dit veld pas gewijzigd na een wijziging van data in dit scherm.
Omschrijving risico	Verantwoordelijke	Persoon die verantwoordelijk is om het risico te omschrijven.
	Omschrijving	Een uitgebreide omschrijving van het risico kan opgenomen worden. Wanneer gegevens op een volgende regel moeten worden aangevuld, kan dit via de toetsen <CTRL><Enter>. Dit geldt voor alle opmerkingenvelden.
	Oorzaak	Een keuzelijst waaruit geselecteerd kan worden wat de oorzaak van het risico is.
	Entiteit	Geselecteerd kan worden waar het risico optreedt.
	Reactie	Selectie wat het gevolg is wanneer het risico optreedt.
	Impact	Selectie van de belangrijkste bedrijfswaarde waar het risico effect op heeft.
Context	Verantwoordelijke	Persoon die verantwoordelijk is om de context te omschrijven.
	Ontwikkeling en toekomstverwachting	Een beschrijving hoe het risico in de toekomst eruit ziet.
	Bestaande beheersmaatregelen	Welke mitigerende maatregelen bestaan reeds om het risico binnen acceptabele grenzen terug te brengen.
Sortering	Sorteren op	Keuzeveld waarop de volgorde van de risico's via de navigatiefunctie weergegeven moet worden. De navigatiefunctie wordt hierna in deze tabel beschreven. Enkele sorteermogelijkheden beginnen met VW (= verwachte waarde). De beschrijvingen die achter 'VW' vermeld zijn, zijn afkomstig van de ingestelde bedrijfswaarden zoals is beschreven in paragraaf 4.2. Let op: bij de sortering wordt rekening gehouden met een eventuele sortering op het tabblad 'Risicoregister'. Er kunnen dus minder risico's worden getoond dan die in het register zitten.

Onderdeel	Veldnaam	Beschrijving
		De regels worden verplaatst binnen de geselecteerde velden. Dus de ranks staan wel op volgorde, maar niet aansluitend. Idem indien 'Toon alles' geselecteerd wordt.
	Richting A → Z	Sortering van de volgorde van risico's van A tot Z of van laag naar hoog. Wanneer wordt geselecteerd op een veld waar een lege waarde voorkomt, dan wordt die waarde als laatste getoond bij sortering van A → Z.
	Richting Z → A	Sortering van de volgorde van risico's van Z tot A of van hoog naar laag.
	Sorteren	Met deze knop wordt de sorteerfunctie geactiveerd, nadat de selecties 'Sorteren op' en 'A → Z' of 'Z → A' zijn gemaakt.
	Toon alles 	Als op de tab risicoregister een filtering is toegepast, dan worden met het invoerscherm alleen de geselecteerde risico's getoond. Door deze optie aan te vinken worden ook de verborgen risico's getoond. Het gebruik van deze optie heeft geen invloed op de filterinstelling in het risicoregister.
Beoordeling risico	Verantwoordelijke	Persoon die verantwoordelijk is om de beoordeling van het risico uit te voeren.
	Tab 'Som' en tabs direct ernaast 	Bij meer dan één gebied krijgen de tabnamen de naam uit het opgegeven veld van paragraaf 4.8. Als er maar 1 gebied is gespecificeerd wordt automatisch die tab geopend, waar zowel impact als frequentie ingevuld moeten worden. Merk op dat de berekende som afhankelijk is van de keuze van het gebied die op het tabblad 'Dashboard' is gemaakt (zie paragraaf 6.4). Wanneer op het dashboard bijvoorbeeld gebied 1 is geselecteerd, dan toont de som de waarde van gebied 1. Dit om te zorgen dat de afbeelding van het risico in de matrix correct komt te staan (die gebruikt de waarden van het totaal). Links is te zien dat op het dashboard 'Gebied1' is geselecteerd die een schaalfactor van 40% heeft (tab 'Schaal').
	Impactomschrijving	Omschrijving van de beoordeling van het risico kan weergegeven worden.

Onderdeel	Veldnaam	Beschrijving																												
	Frequentie en impact <table border="1"> <thead> <tr> <th>Frequentie</th> <th>Financieel [k€]</th> <th>Kwaliteit [pt]</th> <th>Milieu [pt]</th> <th>Veiligheid [pt]</th> <th>Wet [pt]</th> <th>Imago [pt]</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>10</td> <td>2,5</td> <td></td> <td>1</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>1</td> <td>100</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>0,1</td> <td></td> <td></td> <td>300</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Frequentie	Financieel [k€]	Kwaliteit [pt]	Milieu [pt]	Veiligheid [pt]	Wet [pt]	Imago [pt]	1	10	2,5		1			2	1	100					3	0,1			300			<p>Onder 'Frequentie' kan het aantal malen per jaar ingevoerd kan worden waarin het risico optreedt (in de figuur bijvoorbeeld gemiddeld 1x per jaar een financiële impact van 100k€ en 0,1x per jaar een veiligheidsimpact van 300 punten).</p> <p>Wanneer er meer dan één gebied is gedefinieerd, wordt de frequentie per gebied ingevoerd. De impact wordt op de tab 'som' ingevoerd. Op die tab rekent de applicatie dan de totale blootstelling aan het risico uit. Voor de gedachte hierachter, zie paragraaf 4.8.</p> <p>De impacts kunnen worden ingevoerd als getallen of via een keuzelijst. Die keuzelijst wordt opgebouwd volgens paragraaf 4.2. De applicatie accepteert ook niet-numerieke velden, maar daarmee wordt niet gerekend. Getallen met een punt worden niet als getal herkend. Het moet een komma zijn voor het decimaalteken en een punt voor duizendtallen. De applicatie gaat ervan uit dat de impact per gebied gelijk is. De impact wordt dus bij het totaal ingevoerd.</p> <p>De weergegeven bedrijfswaarden (in de figuur Financieel, Kwaliteit tot en met Imago) zijn afkomstig van de tab 'Effectmatrix'. Er worden alleen bedrijfswaarden getoond die een naam hebben op de tab 'Effectmatrix'. Zie paragraaf 4.2 voor het wijzigen van de bedrijfswaarden. Dit geldt ook voor de dimensie.</p> <p>De waarde van de dimensie in de linker kolom wordt gebruikt voor het berekenen van het monetaire equivalent van het risico en moet daarom de financiële bedrijfswaarde representeren. Het weglaten van de eerste kolom kan dan ook vreemde resultaten geven.</p> <p>De applicatie accepteert ook niet-numerieke velden, maar daarmee wordt niet gerekend. Getallen die een punt bevatten, worden niet herkend als een getal. Daarom is een komma voor het decimaalteken nodig en een punt voor duizendtallen.</p> <p>Zie figuren 5.3 en 5.4 onder deze tabel voor een voorbeeld van invullen van de impacts. Er zijn drie impactregels omdat niet elke gebeurtenis hetzelfde gevolg hoeft te hebben. Per impactregel</p>
Frequentie	Financieel [k€]	Kwaliteit [pt]	Milieu [pt]	Veiligheid [pt]	Wet [pt]	Imago [pt]																								
1	10	2,5		1																										
2	1	100																												
3	0,1			300																										

Onderdeel	Veldnaam	Beschrijving
		kan een aparte frequentie opgegeven worden.
	Niveau 	<p>Voor elke combinatie van kans en effect wordt een niveau bepaald. Per impactregel wordt het hoogste niveau genomen. Voor het totale niveau (op regel 4) wordt het maximum van de impact regels genomen. Risiconiveaus worden dus niet bij elkaar geteld.</p> <p>Dit wordt gedaan met de frequenties en effecten zoals die in hoofdstuk 4 zijn bepaald.</p> <p>De risico's krijgen de kleuren uit de risicomatrix.</p>
	Monetair Equivalent 	Met de hoogste waarden in de matrix wordt het monetair equivalent automatisch berekend.
	Risicoanalyse 	<p>Hier kan een bestandsnaam en locatie getoond worden van een document waarin details van de risicobeoordeling vastliggen. Selectie geschiedt via de knop 'Selecteer bestand' of via manuele invoer via het toetsenbord.</p> <p>Merk op dat alleen de naam gekoppeld wordt. Het bestand zelf wordt niet in de applicatie opgenomen.</p>
Geplande maatregelen	Verantwoordelijke	Persoon die verantwoordelijk is om de maatregelen te plannen.
	Geplande maatregelen	Omschrijving van de geplande beheersmaatregelen.
	Kosten: Eenmalig	Eenmalige uitgaven die nodig zijn voor de gekozen beheersmaatregel. Dimensies kunnen worden gewijzigd zoals beschreven in paragraaf 4.2 (geldt ook voor onderstaande velden).
	Kosten: Jaarlijks	Jaarlijkse kosten die nodig zijn voor de gekozen beheersmaatregel.
	Kosten: Gedurende	Looptijd die nodig is om de beheersmaatregel te implementeren.
	Kosten: CW	Contante waarde van de kosten (eenmalig en jaarlijks) die nodig zijn om de gekozen beheersmaatregel in te voeren.

Onderdeel	Veldnaam	Beschrijving
	Opbrengst: Looptijd	Looptijd waarvoor de gekozen beheersmaatregel werkt.
	Opbrengst: jaarlijks	Totale financiële risicoreductie per jaar voor de gekozen beheersmaatregel.
	Opbrengst: gedurende	Looptijd waarvoor de gekozen beheersmaatregel werkt.
	CW	Contante waarde van de opbrengsten gedurende de periode waarvoor de beheersmaatregel werkt.
	Opbrengst: rente	Rentevoet waarmee gerekend wordt voor de investeringen en opbrengsten. Ook hier geldt dat getallen met een punt niet als getal worden herkend. Het moet een komma zijn voor het decimaalteken en een punt voor duizendtallen.
	Toegevoegde waarde: Efficiëntie	Efficiëntie van de gekozen beheersmaatregel. De efficiëntie is de contante waarde gedeeld door de contante kosten.
	Toegevoegde waarde: NCW	Totale Netto Contante Waarde van de gekozen beheersmaatregel. Een netto contante waarde groter dan 0 is een investering die wordt terugverdiend.
	Strategie	<p>Hier kan een bestand getoond worden met een document waarin details van de geplande maatregelen vastliggen. Selectie geschiedt via de knop 'Selecteer bestand' of via manuele invoer via het toetsenbord.</p> <p>Merk op dat alleen de naam gekoppeld wordt. Het bestand zelf wordt niet in de applicatie opgenomen.</p>
Navigatie	Rank	<p>Hier wordt de numerieke waarde getoond waar het risico zich in de reeks van risico's zich bevindt. Deze rank kan per risico veranderen wanneer de sortering (eerder beschreven) wordt aangepast.</p> <p>Voor de navigatie geldt hetzelfde als voor de sortering. Die is afhankelijk van een eventuele selectie op de tab 'risicoregister'.</p>
		Ga naar eerste risico in de lijst. Dit is afhankelijk van de gekozen sortering. Dit geldt tevens voor de drie knoppen hierna.

Onderdeel	Veldnaam	Beschrijving
		Ga 1 risico terug in de sortering.
		Ga 1 risico vooruit in de sortering.
		Ga naar laatste risico in de lijst.
	Openen	Openen van een risico. Wanneer op deze knop geklikt wordt, verschijnt een scherm waar het nummer van het risico ingevoerd kan worden. Het ID (unieke nummer van het risico) wordt getoond, alsmede de omschrijving van het risico.
	Opslaan	Opslaan van gemaakte wijzigingen. Merk op: wanneer op 'Opslaan' is geklikt, moet bij het verlaten van de applicatie de gehele applicatie ook opgeslagen worden. Anders is de wijziging niet verwerkt. Zie paragraaf 7.1.
	Nieuw	Toevoegen van een nieuw risico. Wanneer hier op gedrukt wordt, verschijnt de vraag of gegevens van het risico dat geopend is overgenomen moeten worden. Als hierop met Ja wordt geantwoord, wordt daarvan een kopie gemaakt die bewerkt kan worden. Bij Nee verschijnt een leeg scherm en moet alle data handmatig ingevoerd worden.
	Wissen	Verwijderen van dit risico uit het risicoregister.
	Afsluiten	Afsluiten van dit scherm.

Voorbeeld 1 invoeren kansen en effecten voor een risico (figuur 5.3) en het berekenen van de monetaire equivalent:

Frequentie	Financieel [k€]	Veiligheid kilo	Kwaliteit [kVbm]	Imago [pt]	Milieu [pt]	Wet- en [pt]	Niveau	Mon. Eq. [k€]
1 10	10						Hoog	100,00
2 0,01	10000						Medium	100,00
3 0,1	100						Medium	10,00
Verwachte waarde	210,00						Hoog	210,00

Figuur 5.3 Invullen kans en effect en berekening monetaire equivalent

In figuur 5.3 is te zien dat voor dit risico het gemiddeld:

- 10x per jaar voorkomt dat er een financiële schade is van 10.000 Euro. Dit betekent dat het risiconiveau 'Hoog' is (getoond onder niveau) en dat de monetaire equivalent 100k Euro is (getoond onder Mon. Eq)
- 0,01x per jaar voorkomt dat er een financiële schade is van 10.000.000 Euro. Dit betekent dat het risiconiveau 'Medium' is en dat de monetaire equivalent 100k Euro is. Ondanks dat de monetaire equivalent gelijk is aan de vorige regel, is het risiconiveau hier lager. Dat heeft in dit voorbeeld te maken met de gekozen grenzen van de risicomatrix zoals beschreven in paragraaf 4.2
- 0,1 x per jaar voorkomt dat er een financiële schade is van 100.000 Euro. Dit betekent dat het risiconiveau 'Medium' is en dat de monetaire equivalent 10k Euro is.
- In de rij 'Verwachte waarde' is te zien dat de gemiddelde jaarlijkse kosten voor dit risico 210.000 Euro bedragen. Dit levert het risiconiveau 'Hoog'. De totale monetaire equivalent is in dit voorbeeld ook 210.000 Euro, omdat het risico hier alleen voor de bedrijfswaarde Financieel geldt. Indien er ook invloed is op andere bedrijfswaarden, dan wordt de som van de waarden berekend onder Mon. Eq.

Voorbeeld 2 invoeren kansen en effecten voor een risico (figuur 5.4):

Kwaliteit [kVbm]	Reputatie [pt]	Environm [pt]	Compliance [pt]	Niveau	Mon. Ec [k€]
				Verwaarloosbaar	10,00
				Laag	100,00

- Internationale commotie
- Landelijke commotie
- Regionale commotie
- Lokale commotie
- Besloten commotie
- Interne commotie

Verantwoordelijke: Puck

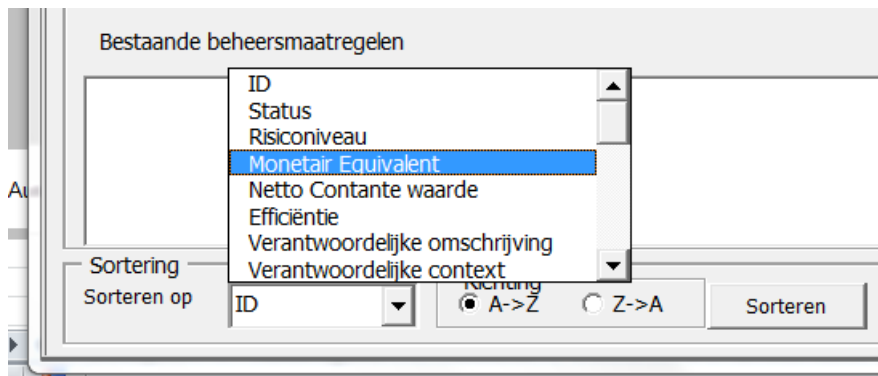
Figuur 5.4 Bepalen waarde van het risico via keuzelijst

In figuur 5.4 is te zien dat via een keuzelijst ook de waarde van een risico per bedrijfswaarde te kiezen is. De keuzelijst is afkomstig van de inhoud van paragraaf 4.2. De applicatie koppelt de gemaakte keuze uit de keuzelijst automatisch aan de ernst (eerste kolom van tab 'Risicomatrix'). De hoogst voorkomende ernst verschijnt dan automatisch onder de kolom 'Niveau' (zie ook figuur 5.4 hierboven). Op het dashboard worden na selectie de getalswaarden van de bedrijfswaarden weergegeven. De Effectmatrix is dus slechts een invulhulp. Het getal dat ingevuld wordt bij het gebruiken van die hulp is het (naar 1 significant cijfer afgerond) meetkundig gemiddelde van de waarden, oftewel ongeveer een factor 3 maal de grenzen. Bij een grenswaarde van 25 (van 25 k€) komt daar 75 uit, dus 8.

5.2 Risico's wijzigen

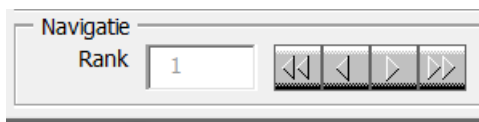
Het wijzigen van risico's is identiek aan het invoeren van nieuwe risico's. Druk daartoe op de tab 'Dashboard' op de knop 'Risicogegevens invoeren' (zie figuur 5.1).

Zoek eerst het risico dat gewijzigd moet worden. Dat kan bijvoorbeeld via de sorteefunctie (figuur 5.5) het veld te zoeken, de gewenste zoekrichting in te voeren (veld 'Richting' van A → Z of van Z → A) en vervolgens op de knop 'Sorteren' te drukken.

Figuur 5.5 Sorteefunctie

Wanneer het risico zich als de eerste in de rij van de sortering bevindt, wordt die na sorteren direct getoond. Is dat niet het geval, dan moet via de Navigatie met de pijltjestoetsen (figuur 5.6) naar het risico worden genavigeerd.

Figuur 5.6 Navigatiefunctie

Is het risico gevonden, dan kunnen de gewenste wijzigingen worden gemaakt volgens paragraaf 5.1. Is de wijziging gemaakt, dan moet op de knop 'Opslaan' worden geklikt.

Het maken van wijzigingen kan ook handmatig via paragraaf 8.2. Dat wordt echter niet geadviseerd omdat het programma dan bepaalde controles niet kan doen.

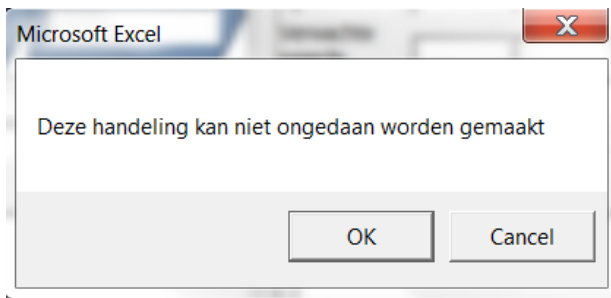
5.3 Risico's wissen

Is een risico niet meer nodig, dan bestaat een aantal opties:

- Het risico te wissen via het risicoscherm
- De status van het risico te wijzigen
- Het risico handmatig te wissen via paragraaf 8.2. Dat wordt echter niet geadviseerd omdat het programma dan bepaalde controles niet kan doen.

Via het risicoscherm is de werkwijze als volgt. Druk op de tab 'Dashboard' op de knop 'Risicogegevens invoeren' zoals in figuur 5.1 te zien is. Zoek eerst het risico dat gewijzigd moet worden conform paragraaf 5.2.

Is het risico gevonden, dan moet op de knop 'Wissen' worden gedrukt. Het programma komt met de waarschuwing uit figuur 5.7.

Figuur 5.7 Waarschuwing indien op de knop 'Wissen' wordt gedrukt

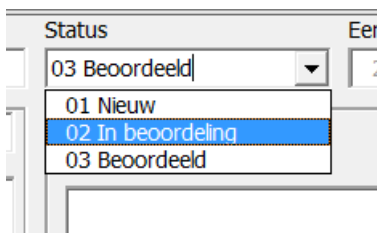
Wordt in figuur 5.7 op OK gedrukt, dan wordt het risico gewist. Op de tab 'Risicoregister' wordt het risico dan daadwerkelijk verwijderd. Drukt u op 'Annuleren' (of cancel) dan wordt het risico niet gewist.

In Risk Processor wordt de wisactie wel in de audit trail opgeslagen. Alleen op de tab 'Audittrail' kan het risico dan nog worden geraadpleegd in Risk Processor. Risk Processor Light kent deze functionaliteit niet.

Het wijzigen van de status gaat als volgt.

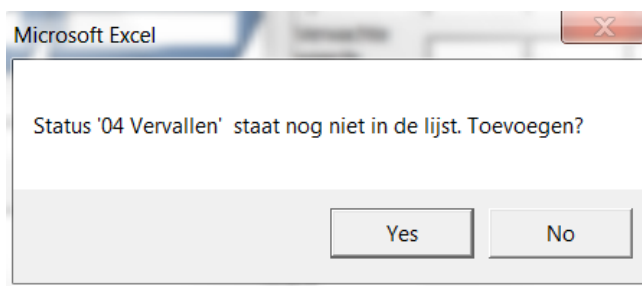
Zoek het risico op zoals in de vorige paragraaf is beschreven.

Selecteer het veld status (figuur 5.8).

Figuur 5.8 Veld status

In dat veld kan voor het risico bijvoorbeeld in figuur 5.8 de status '04 Vervallen' worden toegevoegd. Druk dan op de knop 'Opslaan'. Bestaat de waarde nog niet, dan komt de applicatie met de melding van figuur 5.9.

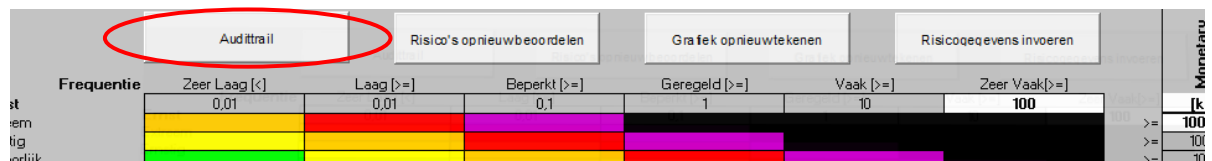

Figuur 5.9 Melding indien waarde nog niet voorkomt

Wordt op 'Ja' (Yes in figuur 5.9) gedrukt, dan wordt de nieuwe status toegevoegd aan de standaard statuslijst op de tab 'Datalijsten'. Wordt op 'Nee' gedrukt, dan wordt de status wel aan het risico toegevoegd, maar niet aan de standaard statuslijst. Bij een volgend risico is de status '04 Vervallen' uit dit voorbeeld dan niet in de keuzelijst van figuur 5.9 beschikbaar. Bij een keuze 'Ja' is dat wel het geval.

5.4 Onderzoekspoor (audit trail)

Met de knop 'Onderzoekspoor' (audit trail, figuur 5.10) op het dashboard opent het scherm waarmee de audit trail geopend wordt.

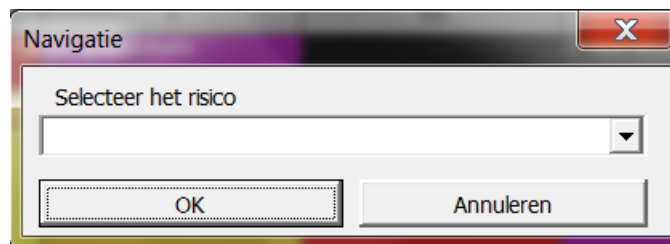

Figuur 5.10 Openen audit trail scherm

Wanneer de audit trail leeg is maar er zijn wel risico's op de tab 'Risicoregister', dan wordt na het openen van de knop 'Audittrail' gevraagd om een startpunt te maken. Is het antwoord op de vraag 'Automatisch startpunt maken' Ja, dan leidt het programma uit de ingevoerde risico's (die op de tab 'Risicoregister' staan) een audit trail af. Dit is uiteraard wel afhankelijk of het risicoregister alle wijzigingen van de risico's bevat.

Ook kan de melding komen 'geen wijzigingsmarker in audittrail. Aanbrengen markers?' De functie controleert of het eerste relevante veld van de tab 'Audittrail' de kleur cyaan heeft (cel in kolom 2 rij 2 in de tab 'Audittrail'). Heeft die cel niet een wijzigingskleur, dan vraagt het programma of de cel die kleur moet krijgen. Bij het antwoord 'Ja' wordt dat gedaan, bij 'Nee' niet. Wordt 'Nee' gekozen, dan is die eerste wijziging niet te zien in het audittrail-scherm van figuur 5.12.

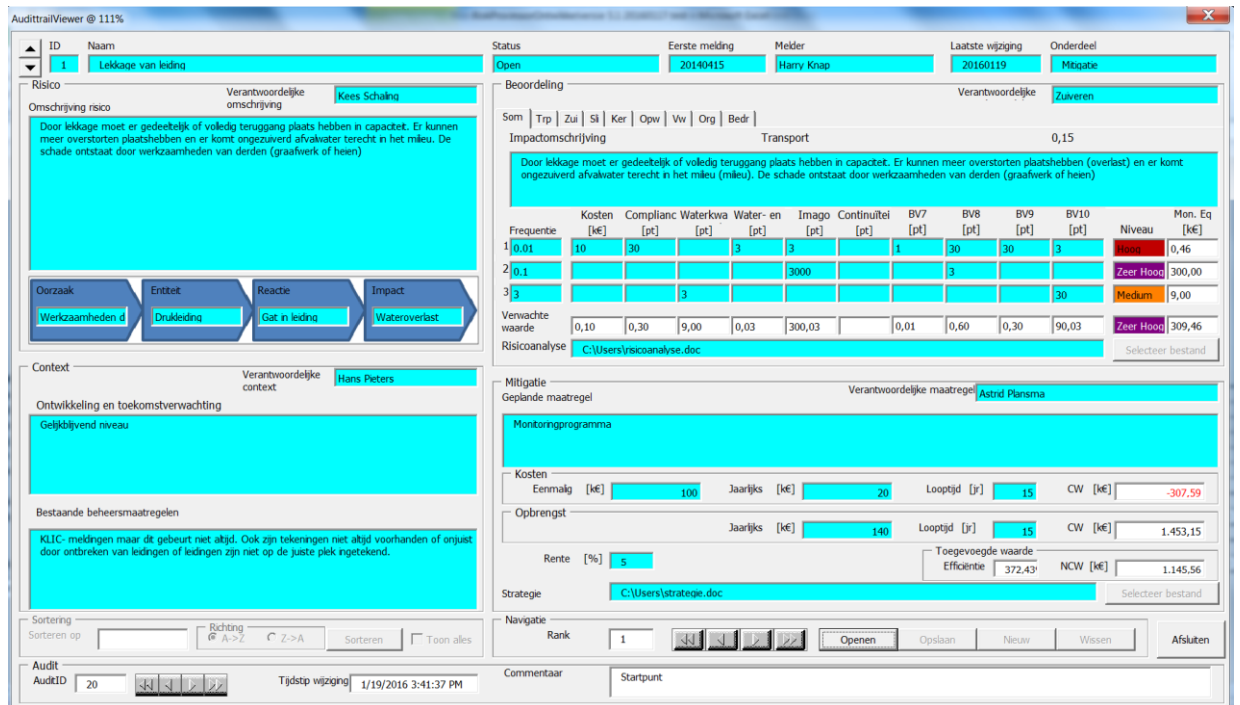
Na het drukken op de knop audit trail knop wordt, als de audit trail gevuld is en het eerste relevante veld de kleur cyaan heeft, om een risico gevraagd (figuur 5.11).

Figuur 5.11 Scherm dat opent na drukken knop Audit trail

Er kan dan een selectie worden gemaakt van het risico dat getoond moet worden. Wanneer daar niets gekozen wordt, opent het scherm van figuur 5.12 leeg. De weergave van de audit trail wordt gestuurd door de instelling op het dashboard.

Wordt wel een risico gekozen, dan wordt dat risico getoond in het scherm van figuur 5.12. De audit trail geeft de laatste stand van het risico weer. De informatie uit de figuur is afkomstig uit de tab 'Audittrail'.

Figuur 5.12 Scherm van de audit trail

Het grootste deel van de velden is identiek aan die zoals is beschreven in paragraaf 5.1, waarbij bepaalde selecties niet kunnen worden gemaakt en data in de audit trail niet kan worden gewijzigd.

Onderin het scherm van figuur 5.12 is een aantal aanvullingen te zien. Beschrijving van die velden:

Onderdeel	Veldnaam	Beschrijving
Audit	AuditrailViewer @ 111%	Naam van tabblad en zoomniveau (in dit geval 111%)
		Inzoomen (pijlje omhoog) of Uitzoomen (pijlje naar beneden). Wanneer steeds verder wordt ingezoomd, past het scherm mogelijk niet meer op de pagina.
	ID	Unieke nummer dat gerelateerd is aan de wijziging van het risico
		Ga naar eerste gewijzigde risico in de lijst. Dit is afhankelijk van de gekozen sortering. Dit geldt tevens voor de drie knoppen hierna.
		Ga 1 wijziging terug van het risico in de sortering.
	Ga 1 wijziging vooruit van het risico in de sortering.	

Onderdeel	Veldnaam	Beschrijving
		Ga naar de laatste wijziging van het risico in de lijst.
	Tijdstip wijziging	Tijdstip volgens de systeemklok wanneer de wijziging van het geselecteerde risico met bijbehorend AuditID heeft plaatsgevonden. Weergave is afhankelijk van de gemaakte Windows-instelling op uw PC.
	Commentaar	Weergave van opmerkingen die gemaakt zijn over het de wijziging van het geselecteerde risico met bijbehorend AuditID. Zie ook paragraaf 4.6.

De gewijzigde velden ten opzichte van de vorige versie van het risico zijn zichtbaar door de afwijkende cyaan-kleur (figuur 5.13).

Medewer	Zelfstandig	Mon. Eq	
[#]	[pt]	Niveau	[k€]

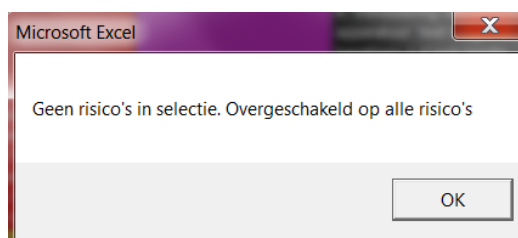
Selecteer bestand

oordelijke
el

Lyanne

Figuur 5.13 Velden met cyaan-kleur zijn gewijzigd ten opzichte van vorige versie van het risico

Wanneer op de knop ‘Audit trail’ wordt gedrukt en er zijn geen wijzigingen in de risico's geweest, dan verschijnt de volgende melding (figuur 5.14).

Figuur 5.14 Scherm van dat verschijnt wanneer er geen wijzigingen in risico's zijn

In dat geval opent het scherm van figuur 5.12. De risico's zijn dan te raadplegen, maar wijzigingen worden niet getoond. Kleurverschillen zoals te zien is in figuur 5.13 zijn dan niet te zien.

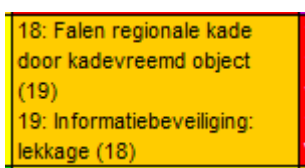
Wanneer een risico gewist is, is het niet meer in het audittrail-scherm te zien. Het is dan alleen nog op de tab ‘Audittrail’ zichtbaar.

6 Rapporteren over risico's

In dit hoofdstuk wordt het rapporteren van risico's beschreven. Daarbij komen de weergave van risico's, het hertekenen van de grafiek en het herwaarderen van risico's aan de orde. Daarbij worden tevens de risicomatrix, aantallen risico's, het monetair equivalent en de filtering in het risicoregister behandeld.

6.1 Weergave van informatie van risico's

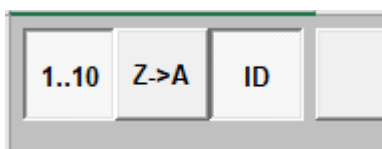
Opgegeven kan worden welke informatie van de risico's op het dashboard getoond wordt. De conventie is standaard als volgt: <rangorde>: <naam van het risico> <ID in het risicoregister>, zie figuur 6.1.

Figuur 6.1 Weergave informatie risico's op dashboard

Toelichting:

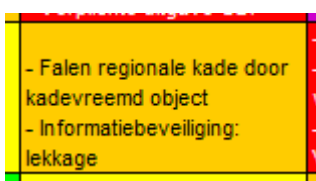
Onderdeel van de conventie	Toelichting
Rangorde	Volgorde van de risico's op basis van het risiconiveau, de impact en vervolgens het monetair equivalent (allen van hoog naar laag). Als er meer dan één risico is met hetzelfde risiconiveau, dan wordt het risico met de hoogste impact als eerste getoond. Zijn de impacts ook gelijk, dan wordt het risico met de hoogste monetair equivalent als eerste getoond.
Naam van het risico	Omschrijving van het risico vanuit het risicoregister.
ID	Unieke nummer van het risico vanuit het risicoregister.

Figuur 6.2 Knoppen voor wijzigen weergave risico's op dashboard en volgorde

Met de knop 1..10 (figuur 6.2) kan de weergave van de rangorde op het dashboard in- of uitgeschakeld worden. In figuur 6.2 is die ingeschakeld. De weergave staat dus voor het risico getoond.

Met de knop ID is het unieke nummer op het dashboard in- of uit te schakelen. Deze is hier ook ingeschakeld. Na indrukken van de knoppen moet op de knop 'Grafiek opnieuw tekenen' (zie volgende paragraaf) worden gedrukt voordat de functie werkt. In figuur 6.3 is de weergave te zien wanneer deze uitgeschakeld zijn.

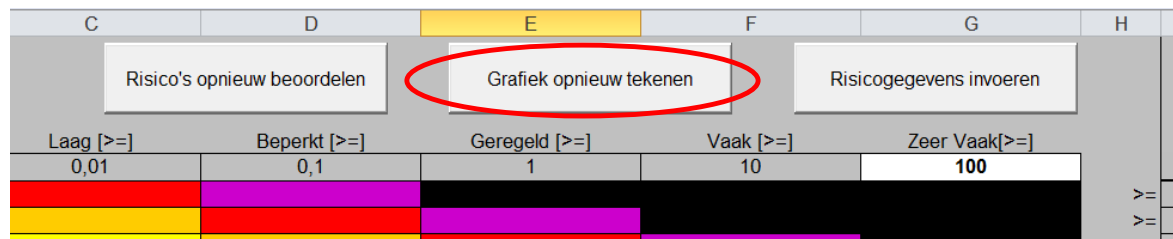

Figuur 6.3 Weergave informatie risico's op dashboard met rangorde en ID uitgeschakeld

De knop Z->A geeft de standaardsoortering met de nummers ervoor. Het effect is alleen zichtbaar wanneer de rang aangezet is (knop 1-10).

6.2 Grafiek opnieuw tekenen en filtering

Met de knop 'Grafiek opnieuw tekenen' wordt de plaats van de risico's in de grafiek opnieuw bepaald (figuur 6.4).

Figuur 6.4 Grafiek opnieuw tekenen

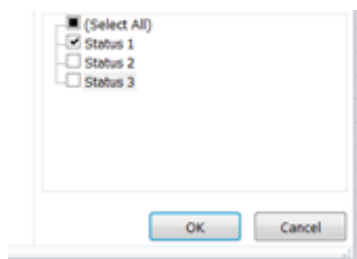
De knop is bedoeld voor wanneer gefilterd wordt in de tab risicoregister, bijvoorbeeld alleen risico's met een impact op veiligheid. Hiervoor geven we nu een voorbeeld.

Stel voor dat op het tabblad 'Risicoregister' de volgende inhoud is opgenomen (figuur 6.5).

ID	Naam	Status	Eerste melding
1	Risico 1	Status 1	20120418
2	Risico 2	Status 1	20120418
3	Risico 3	Status 1	20120418
4	Risico 4	Status 3	20120420
5	Risico 5	Status 3	20120420
6	Risico 6	Status 2	20120420
7	Risico 7	Status 3	20120420
8	Risico 8	Status 1	20120420
9	Risico 9	Status 1	20120418
10	Risico 10	Status 1	20120420
11	Risico 11	Status 2	20120420

Figuur 6.5 Voorbeeld van deel van de inhoud tab 'Risicoregister'

Dat zijn in totaal 11 risico's. Wanneer het bijvoorbeeld gewenst is om alleen risico's met de status 'Status 1' te tonen in de risicomatrix, dan moet in de kolom 'Status' een filter geplaatst worden (figuur 6.6; functionaliteit is afhankelijk van Windowsversie).

Figuur 6.6 Selectie risico's met 'Status 1'

Is het filter geplaatst, ga dan terug naar de dashboard-tab. Klik dan op de knop 'Grafiek opnieuw tekenen'. Op de tab 'Dashboard' is dan het volgende te zien:

- Totaal aantal risico's: 11

- Binnen selectie: 6
- Niet beoordeeld: dat is afhankelijk van het aantal risico's waarvoor geen kans en/of effect is gedefinieerd. Het minimale aantal is nu 0, het maximale aantal 6.

In de risicomatrix worden nu alleen de risico's getoond die geselecteerd zijn.

Het is ook mogelijk om op de tab 'Risico Register' te filteren op meer dan één kolom.

Het resultaat in de risicomatrix is afhankelijk of via de knop 'Risico gegevens invoeren' (zie paragraaf 5.1) de mogelijkheid 'Toon alles' is aangevinkt. Is die knop aangevinkt, dan worden los van de selectie op de tab 'Risico Register' alle risico's uit het register in de risicomatrix weergegeven.

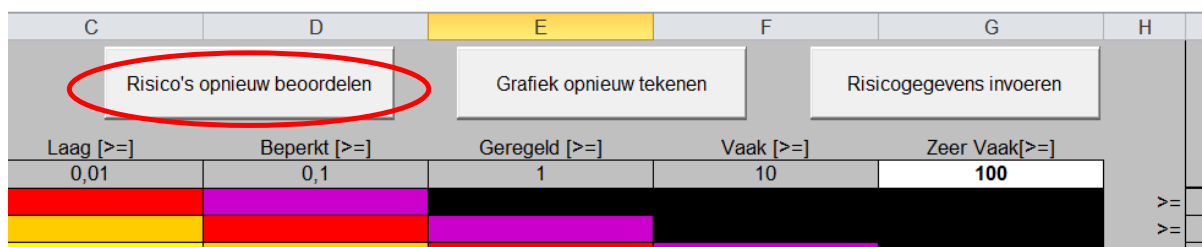
Een selectie op het tabblad 'Risicoregister' heeft ook invloed op de monetaire waarden per bedrijfswaarde. Is een selectie van toepassing, dan wordt alleen de monetaire waarde binnen de selectie berekend (zowel per bedrijfswaarde als voor het totaal). Ook hier geldt dat wanneer via de knop 'Risico gegevens invoeren' de mogelijkheid 'Toon alles' is aangevinkt, los van de selectie op de tab 'Risicoregister' alle risico's in beschouwing worden genomen.

Tot slot heeft een selectie invloed op de aantallen risico's per niveau zoals te zien is in figuren 3.4 en 3.5.

6.3 Herwaarderen van risico's

Wanneer de gegevens van de ernst in de witte cellen zijn aangepast in de Effectmatrix of de frequentie op het dashboard, kunnen de risico's op de verkeerde plaats in de risicomatrix afgebeeld zijn.

Wanneer op de knop 'Risico's opnieuw beoordelen' wordt gedrukt (figuur 6.7), wordt het niveau van de risico's opnieuw berekend. Dat is onder andere nodig wanneer beoordelingscriteria gewijzigd worden (frequentie en Effectmatrix).

Figuur 6.7 Risico's opnieuw beoordelen

6.4 Schaling selecteren

Wanneer gebieden zijn gedefinieerd op de tab 'Schaling' (paragraaf 4.8), dan kan op de tab 'Dashboard' worden gekozen of het totaal van de risico's danwel een specifiek gebied weergegeven moet worden. Maak daartoe de keuze in onderstaand veld (figuur 6.8).

Betekenis	Verwaarloosbaar	L
Aantal risico's	0	
Aantal risico's	Totaal	Binnen
	0	
	0	
	100%	

Automatisch opslaan
 Verplicht commentaar
 Import D

Figuur 6.8 Schaling selecteren: totaal

In figuur 6.8 is te zien dat het totaal gekozen is. Dat betekent dat het totaal van de risico's over de gebieden heen wordt weergegeven. Daaronder is het gebiedsnummer weergegeven (0 voor het totaal) en daaronder staat de totale weegfactor van het totaal (100%). Schaalfactoren beïnvloeden de risicomatrix. Een effect dat bij een schaalfactor van 100% een effect in de categorie 'ernstig' scoort, krijgt dan bij een schaal van 10% de categorie 'extreem' (zie daarvoor de effectmatrix in paragraaf 4.2).

Wordt een selectie van een gebied gemaakt, dan is te zien dat het gebiedsnummer en de weegfactor wijzigen (figuur 6.9). Ook kan de positie van een risico in de matrix wijzigen, omdat de weegfactor van het effect ook mee wijzigt (de schaling werkt over het effect. De frequentie wordt per gebied ingevoerd conform paragraaf 5.1). De data van de risico's met bijbehorende gebieden is afkomstig van het scherm dat in paragraaf 5.1 beschreven is.

Aantal risico's	0	
Aantal risico's	Totaal	
	0	
	Gebied2	
	2	
	30%	

Automatisch opslaan
 Verplicht commentaar

Figuur 6.9 Gebiedsnummer en weegfactor van het gebied

7 Veiligstellen van data

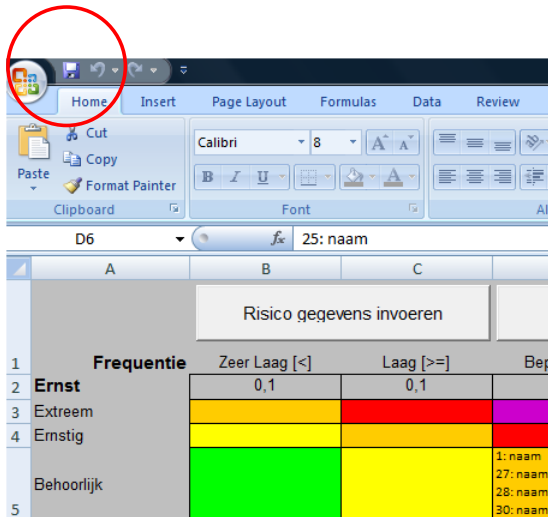
In dit hoofdstuk komt het veiligstellen van gegevens aan de orde. Dat zijn het opslaan van de applicatie en het maken van een back-up:

- Opslaan van gegevens (paragraaf 7.1)
- Het maken van een reservekopie (paragraaf 7.2)
- Exporteren van gegevens (paragraaf 7.3)
- Kopiëren van data naar Excel (paragraaf 7.4)
- Een geautomatiseerde backup maken (paragraaf 7.5).

Zorg altijd voor een backup van de software. Dit is de verantwoordelijkheid van de klant/gebruiker inclusief het veilig opbergen voor bijvoorbeeld brand en diefstal.

7.1 Opslaan van gegevens

In ieder scherm is de standaard Windows knoppenbalk zichtbaar. Om de resultaten van het bestand op te slaan druk op de diskette (figuur 7.1).

Figuur 7.1 Standaard windows knoppenbalk (afhankelijk van de Windows-versie)

Er kan dan zelf een bestandsnaam gekozen worden. Het wordt geadviseerd dat wanneer substantiële wijzigingen worden gemaakt, het bestand onder een andere naam wordt opgeslagen om zo een backup te hebben.

7.2 Reservekopie maken

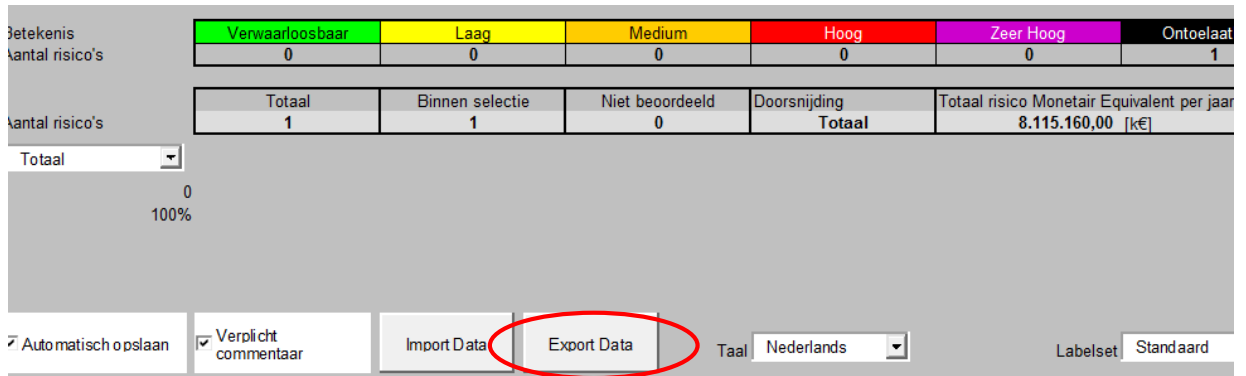
Het maken van een reservekopie is een manier om een backup te maken van de applicatie. Dat kan door het gehele risicoregister (de executable van de applicatie) periodiek op een andere schijf te plaatsen. Dat kan als volgt:

- dit bestand te kopiëren en het een andere naam te geven in dezelfde directory
- dit bestand te kopiëren en in een andere directory, locatie of medium te plaatsen. Zie ook paragraaf 2.1 met betrekking tot installatie op een bedrijfsnetwerk.

7.3 Exporteren van data

Om te exporteren, kan gebruik gemaakt worden van de aanwezige exportfunctionaliteit. Exporteren van de data werkt als volgt:

- Klik op de knop 'Export' (zie figuur 7.2)
- In dezelfde directory waarin de applicatie staat, wordt een exportbestand aangemaakt. Voorbeeld: 'RiskProcessor_4.1 export 20140303_134719.xlsx'

The screenshot shows a risk assessment dashboard. At the top, there is a table with risk levels: Verwaarloosbaar (0), Laag (0), Medium (0), Hoog (0), Zeer Hoog (0), and Ontoelaatbaar (1). Below this is a summary table with columns: Totaal (1), Binnen selectie (1), Niet beoordeeld (0), Doorsnijding Totaal, and Totaal risico Monetair Equivalent per jaar (8.115.160,00 [k€]). A progress bar shows 0% completion. At the bottom, there are buttons for 'Import Data' and 'Export Data', with 'Export Data' circled in red. Other controls include 'Automatisch opslaan', 'Verplicht commentaar', 'Taal' (Nederlands), and 'Labelset' (Standaard).

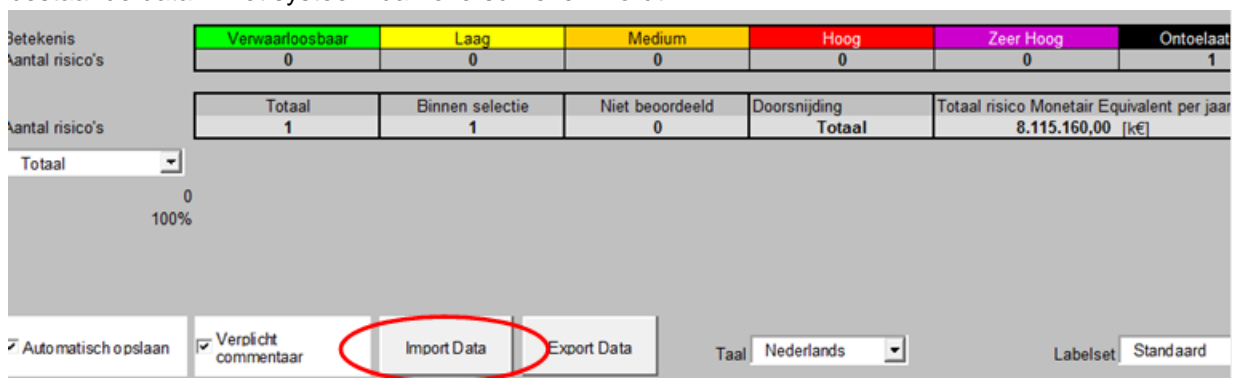
Figuur 7.2 Exportfunctie voor de data

Zet de filters op diverse tabbladen uit voordat een export wordt gemaakt.

Met de data die geëxporteerd is zoals hier is beschreven, is altijd een import mogelijk. In de meeste gevallen is dit ook automatisch mogelijk.

Wanneer voor de exportmanier wordt gekozen zoals is beschreven in deze paragraaf, wordt data van verschillende tabbladen in één bestand opgeslagen: het risicoregister, de effectmatrix, gebiedsdefinitie, de gebruikersspecifieke velden, de datalijsten, de audittrail en de risicomatrix zelf. Dit zijn alle gewijzigde velden die de gebruiker heeft ingevoerd sinds het eerste gebruik van de applicatie.

Via de 'Import datafunctie' kan de geëxporteerde data weer geïmporteerd kan worden. Merk op dat bestaande data in het systeem dan overschreven wordt.

This screenshot is identical to Figure 7.2, showing the same risk assessment dashboard. However, in this version, the 'Import Data' button is circled in red, indicating the import functionality.

Figuur 7.3 Importfunctie voor de data

7.4 Kopiëren van data naar Excel

Een andere manier om de data zeker te stellen, is de data te kopiëren naar Excel. Een geautomatiseerde herstelactie is dan niet mogelijk. Wanneer een crash is opgetreden, moet de data dan manueel naar de juiste tabbladen met daarin de juiste rijen en kolommen gekopieerd worden. Daarvoor is het nodig de beveiliging van de tabbladen uit te schakelen. Zie hierover paragraaf 3.4.

Wanneer voor deze manier wordt gekozen, moeten volgende tabbladen gekopieerd worden:

- 'Risicoregister'. Deze is essentieel omdat hierop de risicodata vastligt
- 'Effectmatrix'. Dit kan nodig zijn indien de Effectmatrix niet op een andere plaats is vastgelegd
- 'Gebiedsdefinitie'. Zie paragraaf 4.8
- 'Gebruikersdefinitie'. De applicatie werkt zonder de gegevens op deze tab, maar de gebruikersspecifieke velden zijn dan niet meer beschikbaar (zie paragraaf 4.4).
- de datalijsten (tab 'Datalijsten'). Dit is handig maar niet strikt noodzakelijk. Immers wanneer een risico wordt opgeslagen en een of meer elementen uit de datalijst zijn nieuw, vraagt de applicatie zelf of ze toegevoegd moeten worden. Zie bijvoorbeeld figuur 5.9
- de audit trail. Dit is niet altijd strikt noodzakelijk, zie paragraaf 5.4. Risk Processor kan zelf een audit trail maken, maar dit is wel afhankelijk of het risicoregister alle wijzigingen van de risico's bevat.

Aanbevolen wordt de tabbladen volledig te kopiëren. Er is dan altijd traceerbaar vanuit welke kolommen de data afkomstig is. Bij eventuele upgrades waar dataconversies nodig zijn kan dat handig zijn.

8 Geavanceerd beheer van het risicoregister

Het handmatig aanpassen van data is in dit hoofdstuk beschreven. Voor alle soort wijzigingen geldt dat de structuur van een tabblad niet gewijzigd moet worden door bijvoorbeeld kolommen toe te voegen of te verwijderen of de inhoud van de grijze cellen te veranderen. Ook de volgorde van de tabbladen of de namen ervan moet niet veranderd worden. Gebeurt dat wel, dan werkt de applicatie mogelijk niet meer goed. Zorg daarom altijd voor een goede backup zoals is beschreven in hoofdstuk 7.

Voordat een handmatige wijziging wordt doorgevoerd, moet er voor gezorgd worden dat de beveiliging van het tabblad opgeheven is. Zie hiervoor paragraaf 3.4. Na afsluiten van de applicatie of het uitvoeren van een bepaalde bewerking in de applicatie is de beveiliging de volgende keer weer aanwezig.

Wordt voor handmatig beheer gekozen zoals in dit hoofdstuk beschreven is, dan werkt de audit trail functionaliteit voor de gewijzigde of verwijderde data niet. Ook kan het handmatig wissen leiden tot problemen in de geautomatiseerde backup functie.

8.1 Datalijsten

In de tab 'Datalijsten' staan de standaard keuzelijsten. De tab is standaard vergrendeld omdat de keuzelijsten automatisch worden aangevuld via het invoerscherm.

De witte cellen in figuur 8.1 bevatten input van de gebruiker en kunnen worden gewijzigd. De witte velden geven de begrenzing aan, namelijk maximaal 150 termen per keuzelijst. Wanneer de inhoud van andere niet-witte cellen wordt gewijzigd, werkt de applicatie mogelijk niet goed. Zie ook de licentievoorwaarden.

Status	Medewerker	Oorzaak	Entiteit	Reactie
01 Open	Jan	Bewuste beschadiging	Proces	Schade aan entiteit
02 Geaccepteerd	Piet	Ongevallen	Systeem	Uitval functionaliteit
03 Ingeschat	Klaas	Overmacht	Locatie	Ongewenst gedrag
04 Gevalideerd	John	Systemische fouten	Mensen	Buiten normen
05 In Analyse	Puck	Asset fouten	Data	
06 Geanalyseerd		Operationele fouten	Asset	
07 Maatregel in ontwerp		Wijzigingen fysieke omgeving		
08 Maatregel in uitvoering		Wijzigingen regelgeving		
09 Gemitigeerd		Wijzigingen prestatie eisen		
10 Afgesloten				

Figuur 8.1 Datalijsten. Gegevens in witte velden mogen gewijzigd worden

Wijzig de structuur van een datalijst niet door bijvoorbeeld kolommen toe te voegen of te verwijderen of de inhoud van de grijze cellen te veranderen (figuur 8.1). Ook mogen de rijen van de grijze cellen niet verwijderd worden.

Middels de functionaliteit om de datalijsten automatisch bij te werken, zijn de termen die in de witte velden op deze tab staan tenminste door één risico in gebruik (geweest).

Als in figuur 8.1 bijvoorbeeld de entiteit 'Proces' niet meer relevant is, kan niet de gehele regel verwijderd worden, omdat dan ook andere datalijsten verwijderd worden (bijvoorbeeld '01 Open' en 'Jan'). In dat geval moet de inhoud van de cel 'Proces' verwijderd worden en de inhoud van de cellen eronder (bijvoorbeeld 'Systeem' en 'Locatie') moet 1 regel naar boven verplaatst worden. Er mogen geen lege waarden tussen andere waarden voorkomen. Dus in de kolom 'Medewerker' kan Jan niet verwijderd worden, zonder de inhoud eronder naar boven te verplaatsen.

Het is ook mogelijk de inhoud van een cel te wijzigen door er een andere inhoud in te voeren. Als een naam wordt gewijzigd, dan wordt dat niet automatisch meegenomen in het risicoregister. Opslaan van een risico met de oude naam leidt dan tot de vraag of de oude naam opgeslagen moet worden. Dus als bijvoorbeeld in figuur 8.1 de naam 'Piet' wordt veranderd in 'Riet', staat bij een risico nog steeds 'Piet'. Worden er bij dat risico in het risicoscherm wijzigingen gemaakt (paragraaf 5.1 en 5.2) maar de naam Piet is nog steeds genoemd, dan vraagt de applicatie tijdens het opslaan van het risico of de naam 'Piet' aan de datalijst moet worden toegevoegd. Wordt daarop 'Ja' geantwoord, dan wordt onder de laatst voorkomende naam (Puck in figuur 8.1) de naam 'Piet' toegevoegd.

Er kan een boomstructuur worden gemaakt door met prefixen te werken. Zie de kolom 'Status': iedere status wordt voorafgegaan met een volgnummer. Een verdere verfijning is mogelijk (bijvoorbeeld 2.1.3.4)

Nieuwe termen kunnen het beste via het scherm 'Risico's invoeren' op het tabblad 'Dashboard' worden ingevoerd. Nieuwe termen komen dan onderaan de lijst te staan. Indien de lijst op een bepaalde volgorde gesorteerd moet zijn dan moet dan handmatig worden uitgevoerd met de sorteerfunctie van Excel. Hiervoor moet het blad eerst ontgrendeld worden. Wanneer besloten wordt een waarde handmatig via de tab 'Datalijsten' toe te voegen, kan die na de laatste waarde in het witte veld worden toegevoegd. Onder de grijze cel 'Medewerker' kan direct onder de laatste naam ('Puck') bijvoorbeeld een nieuwe naam ingevoerd worden.

8.2 Risicoregister

De data van het tabblad 'Risicoregister' wordt automatisch gevuld via de functionaliteit van het tabblad 'Dashboard'. Het tabblad 'Dashboard' is bij voorkeur het punt waarmee de inhoud van het risicoregister gevuld en gewijzigd moet worden.

Wijzigingen op het tabblad risicoregister kan nodig zijn als het aantal risico's groter is dan het aantal dat in Excel toegestaan is. Dit komt in de praktijk normaal gesproken niet voor.

Wanneer een risico verwijderd moet worden, kan dat door de regel van het risico via de standaard Excel functionaliteit te wissen en daarna de daaronder staande cellen omhoog te verplaatsen. Wissen door een regel te verwijderen kan tot onverwachte resultaten leiden in de backup. Geadviseerd wordt daarom een regel te wissen met de functionaliteit zoals in paragraaf 5.3 is beschreven.

Wijzig de structuur van het risicoregister niet. Dat betreft het wissen, toevoegen of van plaats verwisselen van kolommen of het wissen/verwijderen van de eerste regel (figuur 8.2). Dat kan tot onverwachte resultaten leiden.

ID	Naam	Status	Eerste melding	Melder	Laatste Wijziging	Door	Omschrijving risico	Verantwoordelijke omschrijving
----	------	--------	----------------	--------	-------------------	------	---------------------	--------------------------------

Figuur 8.2 Regel die niet verwijderd of gewijzigd mag worden

8.3 Audit trail

De data op de tab 'Audittrail' wordt toegepast in het audittrailscherm van figuur 5.4. De data ziet eruit als in figuur 8.3.

AuditID	Tijdstip wijziging	ID	Naam	Status	Eerste melding	Melder	Laatste wijziging	Onderdeel
1	27-4-2012 9:34	1	Risico1		20120427		20120427	Assessment
2	27-4-2012 9:35	2	Risico2		20120427		20120427	Assessment
3	27-4-2012 9:35	3	Risico3		20120427		20120427	Assessment
4	27-4-2012 9:37	nvt	Risico3		20120427		20120427	Assessment
5	28-4-2012 9:39	4	Risico4		20120427		20120427	Naam
6	29-4-2012 9:41	5	Risico5		20120427		20120427	Beoordeling
7	30-4-2012 9:41	1	Risico1		20120427		20120427	Assessment
8	1-5-2012 13:55	6	Risico6		20120427		20120427	Mitigation
9	2-5-2012 11:37	1	Risico3					
10	3-5-2012 18:01	3	Risico3		20120427		20120427	Context
11	4-5-2012 15:57	3	Risico3		20120427		20120427	Assessment

Figuur 8.3 Data op de tab audittrail

De grijze regel bovenaan (beginnend met AuditID) is een systeemregel die nooit verwijderd of gewijzigd moet worden. Wanneer dat wel gebeurt, werkt de audit trail mogelijk niet meer goed.

Een cyaankleurig veld betekent dat het desbetreffende veld is gewijzigd ten opzichte van de vorige versie. Die data wordt met die kleur in het scherm zoals is beschreven in paragraaf 5.4 toegepast.

Een geel veld betekent dat het desbetreffende record verwijderd is via het risicoscherm conform paragraaf 5.3. In figuur 8.3 is Risico1 (ID 1, audit ID nummer 7) dus verwijderd. Dat betekent dat een dergelijk risico niet in het risicoscherm (zie hoofdstuk 5) getoond wordt. Wanneer een regel hier wordt verwijderd, is die informatie definitief verdwenen en wordt die ook niet meer in de audit trail getoond.

Blauwe regels kunnen in enkele gevallen verwijderd worden en geautomatiseerd hersteld worden. Risk Processor kan zelf een audit trail maken, maar dit is wel afhankelijk of het risicoregister alle wijzigingen van de risico's bevat. Zie hiervoor ook paragraaf 5.4.

Staat in de kolom 'ID' de tekst 'nvt' (of n.a. in Nederlands of het equivalent in welke taal dan ook), dan is die gebruikt voor het opslaan van een auditregel voor een nieuw datalist-element (zie paragraaf 8.1).

9 Hulp bij problemen

Nr	Mogelijk probleem	Oplossing
1	Enkele virusscanners kunnen bepaalde bewerkingen van de applicatie niet toestaan (zogenaamde gedragsblokkering); noot: vanaf RiskProcessor versie 4.1 is dit niet meer	Het kan nodig zijn deze gedragsblokkering indien van toepassing bij gebruik van de applicatie uit te schakelen. AssetResolutions is niet aansprakelijk voor schade bij uitschakeling van (delen van) de virusscanner.

Nr	Mogelijk probleem	Oplossing
	gesignaleerd.	
2	Een knop op het dashboard wordt soms groter.	Dit wordt veroorzaakt buiten onze applicatie. De remedie is de applicatie af te sluiten en opnieuw op te starten.
3	De tekst in de risicomatrix is niet meer goed leesbaar.	Minder risico's tegelijkertijd tonen. Dit kan door op het tabblad 'Risicoregister' of 'C_Risicoregister' (bij Corporate) bijvoorbeeld selecties te maken. Alleen geselecteerde data wordt in de risicomatrix getoond. Zie ook paragraaf 6.2.
4	Ik krijg met het bewaren van het risicoregister een compatibiliteitsmelding .	Dit kan onder andere te maken hebben met geïnstalleerde scherminstellingen instellingen op uw PC. Voor zover ons bekend levert dit geen problemen op. Mocht dit wel het geval zijn, meld het ons s.v.p.
5	Foutmelding na opstarten, terwijl applicatie voorheen wel gewoon werkte en er geen wijzigingen zijn gemaakt.	<p>Wordt veroorzaakt door foutieve Microsoft update.</p> <p>De mogelijke oplossing staat hier: http://excelmatters.com/2014/12/10/office-update-breaks-activex-controls/ . Het gaat dan om het verwijderen van EXD bestanden in de Localdata sectie,</p> <p style="text-align: center;"><i>Close all Office applications.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Do a search in Windows Explorer – make sure to include hidden and system files and folders – for *.exd files (note: that's not *.exe !!) and delete any you find.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Make sure you get these:</i></p> <p style="text-align: center;"><i>C:\users\username\AppData\Local\Temp\Excel8.0MSForms.exd</i></p> <p style="text-align: center;"><i>C:\users\username\AppData\Local\Temp\VBEMSFForms.exd</i></p> <p>Normaal gesproken kan je hier als gebruiker wel bij, maar dit kan op bedrijfscomputers afgegrendeld zijn. Raadpleeg hiervoor uw helpdesk.</p>
6	Een knop wordt na het indrukken telkens groter	Dit is een Microsoft bug die in meer Excel-toepassingen voorkomt. Oplossing: verander een keer van taal op het dashboard. De grootte van de knoppen worden dan gereset.
7	Hoe kun je in grote tekstvelden in een volgende regel onder bestaande tekst weer tekst toevoegen?	In een Excel invoerscherm werkt dat via <CTRL><Enter>. Dit geldt voor de velden: Omschrijving risico, Ontwikkeling en toekomstverwachting, Bestaande beheersmaatregelen, Impactomschrijving, Geplande maatregel

10 Veel gestelde vragen

10.1 Hoe kan ik een kleinere matrix (bijvoorbeeld 4 x 4) gebruiken?

Een optie is in uw bedrijf af te spreken welke cellen gebruikt worden en daar de grenzen (cel G3 van het dashboard) en de maximale waarden van de effectmatrices daarop aan te passen.

Eventueel kan voor presentatiedoelinden het resultaat naar een separaat Excel-document gekopieerd worden voor verdere presentatie.

10.2 Hoe kan ik inzichtelijk krijgen wat het risiconiveau was voor en na de beheersmaatregel?

Opties zijn:

1. in Risk Processor (niet in Light) in het audittrail scherm:
 - a. Zorg ervoor dat de audit trail aan staat
 - b. Voer het risico in het risicoregister in.
 - c. Geef deze een status voor het definiëren van de beheersmaatregel (b.v. de status 'ingevoerd').
 - d. Sla het risico op.
 - e. Vul bij het net ingevoerde risico de beheersmaatregel aan en verander het risiconiveau.
 - f. Verander de status die hoort bij de gedefinieerde mitigatiemaatregel
 - g. In het scherm van de audit trail kan dan het risiconiveau voor en na maatregel bekeken worden
2. in Risk Processor en in Risk Processor Light in de risicomatrix:
 - a. Voer het risico in het risicoregister in. Zorg ervoor dat het risico herkenbaar is (b.v. in de naam)
 - b. Geef deze een status voor het definiëren van de beheersmaatregel (b.v. de status 'ingevoerd').
 - c. Sla het risico op.
 - d. Kopieer het net ingevoerde risico
 - e. Vul bij het risico de beheersmaatregel aan en verander het risiconiveau.
 - f. Verander ook de status
 - g. In het scherm van de risicomatrix kan dan het risiconiveau voor en na maatregel bekeken worden voor het risico, waarbij het risiconummer niet gelijk is
 - h. Op de tab 'Risicoregister' kan indien gewenst een filter gezet worden op de status, zodat bijvoorbeeld alleen de risico's na mitigatie worden afgebeeld in de risicomatrix

10.3 Hoe kan ik rapportages maken?

Indien gewenst kan de data van een tabblad (bijvoorbeeld van het risicoregister of de audit trail) gekopieerd worden naar een ander Excel-document. Omdat de opmaak van het risicoregister niet wijzigt, kan de opmaak van het Excel-document door uzelf bepaald worden.

In het risicoregister zelf moet de lay out niet aangepast worden. Het programma kan dan niet goed gaan werken, of na een bewerking is de layout door het programma zelf gewijzigd.

10.4 Zijn er nog algemene hints en tips?

Zie daarvoor onze website: <http://www.assetresolutions.nl/nl/producten/vraag-en-antwoord>